Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэй гарана | № 35 (14361) | 1974 оной февралиин 10, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

Георгий ДАШАБЫЛОВ

ГУРБАН ҺОЛОНГО ЗАДАРБА

Хангай Буряадайм тугые
Харыт, нүхэд, мүнөө!
Гурбан һолонгоор
задарһан
Гурбан орден яларна.

Агуу Росситай нэгэдэжэ,
Аха дүүнэр болоһон
Гурбан зуун жэлэйнь
Гулгаа һайхан ойдонь

Дээдын дээдэ шагнал—
Дэлхэйн арадуудай
багша
Мэргэн Ленинэй орден
Энгэртэнь ялараа һэн.

Совет засагай жэлнүүдэй
Соло, нүхэд, дуудая!
Октябрьһаа эхитэй
Оюун жаргалаа дуулая!

Эхэ агуу оронойм
Эбтэй зетэй арадуудай
Бүлэ соо түбхинэһэн
Буряад нютагаа магтая.

Табин жэлэй туршада
Тэмсэл, ажал соогуур
Алдарта зам гаталһан
Аглаг Буряадайм
үбсүүндэ

Октябриин Революциин
орден
Одон шэнгеэр бадараа
һэн.

Ойн баярай һайндэр
Огсом дорюунаар
хүхинөө һэн.

Хани барисаа хүгжөөхэ
Хамтын нангин хэрэгтэ
Хубитаяа оруулһан
Буряадайм
Улаан туг дээрэ

Арадуудай хани
барисаанай
Алтан орден яларба.
Гурбан һолонгоор
задаржа,
Гурбан орден бадарба.

СОВЕТ АРАДУУДАЙ АХА ДҮҮГЭЙ НЭГЭДЭЛ— ЭХЭ ОРОНОЙМНАЙ ХҮГЖЭЛТЫН ЭШЭ ҮНДЭҺЭН

Арадуудай хани барисаанай орден республикымнай тугта зүүлгэгдэбэ

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй баярай хамтын суглаанай президиум.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

БУРЯАД АРАДАЙ ТҮҮХЭТЭ ҺАЙНДЭР

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй хамтын баярай суглаан

Жабхаланта һайндэрэй суурхан үргэн дэлгэр Буряад орон соогуурнай ханхинан зэдэлбэ. Үсэгэлдэр, февралиин 9-нэй үдэр Буряадаймнай Автономито Совет Социалис Республикын туг дээрэ Ленинэй, Октябриин Революциин орденуудтай зэргэлээд, Арадуудай хани барисаанай орден һүртэй гоёор яларба.

Агуу СССР ороной арадуудай эбтэй эетэй бүлэ соо манай республика ажана һайханаар түбхинэжэ, ажалай, тэмсэлэй алдарта зам гаталһан байна. Хүгжэнги промышленностьтай, хүдөө ажахытай, удхаараа социалис, түхэл маягаараа национальна үндэр соёл культуратай манай республикын ажалшадай омогорхол ехэ. Совет Буряад орон — индустриальна орон. Зэдын молибден-вольфрамай комбинадай, Галуута-Нуурай шулуу нүүрһэнэй уурхайнуудай, Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын, авиационно заводуудай, нарин сэмбын фабрикын галнууд хурсаар яларна. Совет Буряад орон — ербын бодоһон барилгануудай хизаар. Галуута-Нуурай ГРЭС, Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинат, Кабанскын нугаһанай фабрикын барилганууд республикымнай һайхан ерээдүйе гэршэлэн харуулна. Совет Буряад орон — эрдэм наукын хүгжэжэ байһан республика. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиал, хэдэн олон дээдэ һургуули, техникумүүд.

Эдэ бүхы амжалтанууднай партин, правительствын халуун анхаралай, совет арадуудай аха дүүгэй туһаламжын ашаар туйлагдаа ха юм.

Совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаа, харилсаа холбоо бэхижүүлхэ хэрэгтэ Буряадай АССР-эй ажалшадай ехэ габьяануудтай байһанайнь түлөө экономическа, социально-политическа ба соёлой байгуулалтада ехэ амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө СССР-эй 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1972 оной декабриин 29-нэй Указаар Буряадаймнай Автономито Совет Социалис Республикые Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй долоодохи сессиин шиидхэбэринүүдээр, партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгаар манай Буряад ороной ажалшадай урматай дорюунаар зоригжожо, табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлые амжалтатайгаар эхилжэ байһан үедэ Арадуудай хани барисаанай орден республикымнай тугта яларба ха юм.

Ленинэй ордено оперо болон баледэй театр. Буряадай АССР-тэ Арадуудай хани барисаанай орден барюулалгада зорюулагдаһан, КПСС-эй областной комитедэй ба республикын Верховно Соведэй хамтын баярай суглаанда хабаадалсахаяа КПСС-эй обкомой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, СССР-эй, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, партийна, совет ба ниитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, Советскэ Союзай, Социалис Ажалай Геройнууд, промышленностьда шэнэ юумэ үүсхэгшэд, хүдөө ажахын түрүүшүүл, эрдэм ба

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта).

Нүхэр М. А. Яснов республикымнай тугта Арадуудай хани барисаанай орден зүүлгэжэ байна.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Республикадамнай Арадуудай хани барисаанай орден барюулалгада зорюулагдаһан, КПСС-эй областной комитедэй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй баярай хамтын суглаанда хабаадагшад, бидэнэр коммунис байгуулалтын хэрэгтэ, совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаан ба харилсаа холбооe бэхижүүлгын хэрэгтэ республикын туйлаһан амжалтануудые үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө КПСС-эй ленинскэ Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ халуун амаршалга, гүнзэгы баясхалан Совет Буряад ороной ажалшадай үмэнэһөө хүргэнэбди.

Манай агууехэ Эхэ ороной бүхы нацинуудай, арад үндэһэтэдэй эбдэршэгүй бата хани холбооной һүлдэ тэмдэг болохо орден Буряадай АССР-тэ барюулһые ехэ баяр омсгорхолтонгоор угтабабди. Буряад орон КПСС-эй Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын асари ехэ анхарал оролдолгын ашаар, аха дүү совет арадуудай, түрүүшын ээлжээндэ агууехэ ород арадай дэмжэлгэ болон туһаламжын ашаар, үни заяанай гээгдэлһээ гаража, социалис экономико ба соёлоо хүгжөөн һалбаруулха аргатай болоһыень үнгэрэгшэ жэлдэ тэмдэглэгдэһэн республикын 50 жэлэй ой онсо тодоор элирхэйлэн харуулаа. Республикын түгэлдэр хүгжэлтэ — КПСС-эй ленинскэ национальна политикын илалта болоно.

Хаанта Россиин дүлии балай заха байһан Буряад нютагта мүнөө сагай хото городууд ба тосхонууд, фабриканууд болон заводууд урган мүндэлэнхэй. Промышленна продукциин хэмжээн 50 жэлэй турша соо 900 дахин шахуу нэмэһэн байна. Индустрита Буряад ороной түхэл шэнжые мүнөө машина бүтээлгэ, ашагта малтамалнуудые гарган абалга, прибор бүтээлгэ, ой модоной ба бусад һалбаринууд тодорхойлно.

Агуусхэ Октябриин урда тээ талын зоной байрладаг утаата гэрнүүдэй борсойлдожо байһан газарнуудта мүнөө болбосон шэнэ тосхонууд, хүдөө ажахын шэнэ техникээр зэбсэгжэһэн томо совхозууд ба колхозууд нэмэжэнэ. Тарилгымнай талмай Совет засагай жэлнүүдтэ 5 дахин үргэдхэгдөө, хонидой тоо толгой 6,5 дахин нэмээ. Хүдөө ажахын элдэб продуктнуудые үйлэдбэрилгэ нилээд ехээр нэмэһэн байна.

Революциин урда тээ үргэлжэдөө үзэг бэшэг мэдэхэгүй байһан энэ хизаарта мүнөө, бүхы орон доторхидол адляар, бүгэдэ ниитын һуралсал бэелүүлэгдэнхэй, хэдэн зуугаад һургуули, хэдэн арбаад техникумүүд ба училищинууд, дээдэ һургуулинууд, театрнууд, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин филиал хүдэлмэрилжэ байдаг.

Буряад орон зол жаргалай, зохёон байгуулхы ажалай, бүхы ажалшадай баян дэлгэр байдалай мандаһан нютаг болонхой.

Эдэ гайхамшаг хубилалтануудаар совет хүн бүхэн омогорхохо аргатай. Юундэб гэхэдэ, эдэмнай бүхы совет арадай зохёон байгуулхы ажалай үрэ дүн болоно бшуу. Гэхэтэй хамта, республикын ажалшад олон үндэһэ яһатантай Эхэ оронойнгоо амжалтануудта оруулдаг хубитаяа улам арьбадхаха гэжэ оролдоно, хүсэ шадалыень улам бэхижүүлхын тула юугээшье гамнанагүй.

Уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулха, арадуудай хоорондын харилсаа холбоо бэхижүүлхэ зорилгоор КПСС-эй, Советскэ правительствын баримталан бэелүүлдэг эб найрамдалта гадаадын политикые Буряадай ажалшад ехэтэ һайшаан дэмжэнэ. Партиин XXIV съездын баталһан эб найрамдалай программые бэелүүлхын тула КПСС-эй Центральна Комитедэй, ЦК-гай Политбюрогой, нүхэр Л. И. Брежневэй эрхилдэг эршэмтэй, сэхэ шууд ябуулга зохёон байгуулхы ажал хэрэгүүдтэ шухала эрхэ байдал хангана, ехэ аша үрэтэйгөөр хүдэлмэрилхэ гэһэн хүсэлэн тус бүридэмнай үүсхэнэ.

Республикымнай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргээ гэжэ, даабариһаа гадуур 12 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаа гэжэ баяртайгаар элидхэнэбди. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд байгаалиин элдэб гасалангуудай хоншолонгуудые зайсуулан, партиин ба гүрэнэй ехэ туһаламжада түшэглэн, мяха, һү, үндэгэ гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргээ.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүд, «Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгын» зориг бадаруулхы үгэнүүд республикын хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, интеллигенциин зүгһөө үргэноор дэмжэгдэн угтагдаа.

Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ ехэ нөөсэ арга болемжонууд республикын промышленностьда, хүдөө ажахыда үшөөл хүсэд хэрэглэгдэнэгүй гээд мэдэрнэбди. Тиимэһээ бүхы ажалша коллективүүд түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые улам дээшэлүүлхэ асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулна. Хаа хаанагүй угтамжын түсэбүүд-уялганууд абтана, «Бүри ехэ, эрхим шанартай продукци бага гаргашатайгаар үйлэдбэрилхэ» уряатай социалис мүрысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэржэ байна.

Буряадай АССР-эй хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци Эхэ оронойнгоо үндэр дээдэ шагналые абахадаа, түрэл Коммунис партияа, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедые тойрожо бүри нягтаар эмхидэн жагсаха, юһэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэлгэдэ, коммунис байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлгэдэ бүхы хүсэеэ зорюулхабди гэжэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые, СССР-эй Министрнүүдэй Соведые найдуулна.

Социализмын агууехэ туйлалта — манай ороной арадуудай эбдэршэгүй бата хани барисаан мандаха болтогой!

Совет арадай бүхы илалтануудые үүсхэгшэ ба эмхидхэгшэ — Советскэ Союзай Коммунис партида алдар соло!

Коммунизм мандаха болтогой!

НҮХЭР М. А. ЯСНОВОЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нүхэд!

Совет арадуудай аха дүү ёһоной хани барисаа болон холбоо харилсаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ ажалшадайнь ехэ габьяатай байһанай түлөө, экономическа, социально-политическэ болон соёл культурын байгуулалтада ехэ амжалта түйлаһанайнгаа түлөө, мүн Совет Социалис Республикануудай Союзай 50 жэлэй ойгоор дашарамдуулан, Буряадай Автономито Совет Социалис Республика Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнагдаба.

Үндэр дээдэ шагналда хүртэһэнөөртнай дашарамдуулан, хүндэтэ нүхэд, манай партиин Центральна Комитедэй зүгһөө, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй зүгһөө, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болон Совет правительствын зүгһөө тон үнэн зүрхэнһөө амаршалхыемни зүбшөөгыт.

Мүн Россин Федерациин Верховно Соведэй Президиумэй болон Министрнүүдэй Соведэй зүгһөө үнэн зүрхэнэй амаршалга болон эрхим һайн юрөөлнүүдые хүлеэн абыт.

Арадуудай хани барисаанай орден бүхы республикын болон тэрэнэй гражданин бүхэнэй шан, коммунистнууд болон партийна бэшэ хүнүүдэй, промышленность болон хүдөө ажахын ажалшадай, эрдэм наука болон соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй шан. Совет дүүдэй ороной арадуудай аха дүүгэй ёһоной таһаршагүй холбоое бэхижүүлгэдэ совет Буряадай ехэ габьяатай байһые үнэн зүбөөр мэдэрһэн ябадал мүн.

Союзна болон автономито республикануудта, автономно областьнууд болон национальна округуудта иимэ шан барюулһан ушар бүхы арадуудай нэгэдэл болон аха дүүгэй ёһоной холбооe, Советскэ Союзай Коммунис партиие тойрон, тэдэнэй нягтаар жагсанхай байһые, ленинскэ национальна политикын илан мандаһые тодо хурсаар харуулба.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикада Арадуудай хани барисаанай орден барюулха үндэр дээдэ хүндэ намда хүртэбэ.

Мүнөөдэр бүхы совет хүнүүд буряад арадай баярые хубаалдажа байна.

Агуухэ Октябриин социалис революциин илалта үндэһэн социально-экономическа хубилалтануудые бэелүүлхэ, ленинскэ национальна политикые бодото байдалда бэелүүлхэ гол политическэ эрхэ нүхэсэл болоһон байна.

Манай обществын хүгжэлтын бүхы түүхэтэ дүй дүршэл Владимир Ильич Ленинэй нимэ үгэнүүдэй үнэн зүб байһые гэршэлнэ: «Хуушан дэлхэйн, национальна дарлалтын, национальна мэрэлдээнэй гү, али национальна тусгаарлалгын дэлхэйн оронд хүдэлмэришэд бүхы нациин ажалшадай нэгэдэлэй дэлхэй байгуулха юм. Энэ дэлхэйдэмнай нэгэшье наци булюу зүйлнүүдтэй байхагүй, хүнэй хүниие дарлаха ябадал эрголон усадхагдаха юм».

Дэлхэй дээрэ эгээ түрүүшын олонациональна союзна гүрэниие байгуулһан ушар манай ороной түүхэдэ тон ехэ шата болоһон байна.

Хани барисаанай болон тэгшэ эрхын гол ёһонууд нацинууд хоорондын урданһ хэзээшье үзэгдөөгүй. шэнэ харилсаанай үндэһэ һуури болоһон юм.

Нэгэн ниитэ үг зорилготой байһанайнгаа ашаар манай ороной ажалшад таһаршагүйгөөр, аха дүүгэй ёһоор нэгэдэнхэй.

Манай Эхэ ороной олонациональна, эбтэй эетэй арадууд болон яһатанай бүлэ алар таби гаран жэлэй туршада хүсэн түгэс, нэгэн Совет Социалис Республикануудай Союз дотор нэгэдэжэ, шэнэ коммунис общество байгуулан, ажаллажа ажаһуужа байна.

Пролетарска революциин илалтын түлөө тэмсэлдэ, ангиин хурса байлдаануудай үедэ, граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнуудай һүрөөтэ тулалдаануудта, манай агуухэ Эхэ ороной хамтын ажал хүдэлмэридэ манай обществын агуухэ хүсэн — манай ороной арадуудай хани барисаан мүндэлэн бии боложо хатуужаа, хүнүүдэй түүхэтэ шэнэ нэгэдэл — совет арад бүрилдөө юм.

«Арадуудай хани барисаан хадаа манай сэгнэшэгүй ехэ баялиг, совет хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ тон һайханаар, хүндэтэйгөөр һанагдаха социализмын түйлалтануудай нэгэн мүн. Тиин бидэнэр, совет хүнүүд, энэ хани барисаагаа нюдэнэй сэсэгы мэтээр ходо доо сахин хамгаалхабди»,— гэжэ «СССР-эй табин жэлэй ой тухай» гэһэн элидхэл соогоо Леонид Ильич Брежнев тэмдэглэһэн байна.

Түүхын талаар нилээд богоһихон болзор соо ленинскэ национальна политикые манай партиин бэелүүлһэнэй ашаар айхабтар ехэ экономическа болон социально-соёлой хубилалтанууд түйлагдажа, урданай хаанта Россин эгытэй ядуу национальна заха хизаарнууд хүгжэлтэ түгэс экономикотой, үндэр дээдэ соёл культуратай нютагууд болоһон байна.

Танай республика тиимэ республикануудай эли тодо үльгэр жэшээ мүн.

Агуухэ Октябриин урда тээ Буряад орон гээшэ ямар байгааб гэжэ нюдөөрөө хараһан зон эндэ һуулсана.

Энэ эрхэгүй, үлэсхэлэн, харанхы мунхаг хүнүүдэй һуудаг хизаар байгаа.

Тэрэ үедэ гар ажалай хэдэн предприяти болон приискнууд, мүн нүүдэл мал ажал, ядуу тулюур газар ажалтай байһан юм. Өөрын бэшэгшье гэжэ байгаагүй, хүн зон бүгэдэ шахуу үзэг бэшэг мэдэхэгүй байгаа.

Экономикынгоо, социальна түхэл янзынгаа, соёл гэгээрэл болон хүн зонойнгоо ажабайдалай талаар Буряад орон эгээн доодо хэмжээндэ байһан юм.

Тэрэ сагһаа хойшо Буряад орон национальна талаар һэргэн, али бүхы талааpаа хүгжэхэ гайхамшаг замаар ябажа гараба.

Прибайкалида болон Забайкалида Совет засагай тогтоһон түрүүшын үдэрһөө эхилээд, буряад хүн зон автономитой болоһон, харин 1923 ондо Буряадай Автономито Совет Социалис Республика байгуулагдаһан юм.

Буряад ороной экономическа хүгжэлтэдэ, мүн ниитэ-политическэ ажабайдалда ба материальна үйлэдбэрилгэдэ шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг мүнөө үеын хүдэлмэришэн ангиие республикада бии болгохо хэрэгтэ ороной бусад нютагууд туһаламжа үзүүлһэн байна.

Москва болон Ленинград, Харьков болон Днепропетровск, промышленна Ураал нишэ, холын Буряад орондо гансал станок, түхеэрэлгэ бэшэ, харин эрхим һайн хүдэлмэришэдөө, инженернүүдээ эльгээһэн байна.

Буряадай индустриин эгээн түрүүшын барилга болохо Улаан-Үдын паровозовагоной заводые нэгэдэхи табан жэлэй үедэ байгуулһан ушар манай ороной арадуудай таһаршагүй хани барисаатай, бэе бэедээ аха дүүгэй ёһоор туһалдаг байһанай һүлдэ тэмдэг болоһон юм. Энэ үнэхөөрөө бүгэдэ арадай интернациональна барилга байгаа.

Буряад болон ородууд, украинец болон белорусууд, татарнууд, Советскэ Союзай элдэб нютагуудай олон түлөөлэгшэд «Буряадай гигант» гэжэ тэрэ үедэ алдаршаһан заводые барилсаһан байна.

Парти, правительствын оролдолгын, Советскэ Союзай арадуудай аха дүүгэй ёһоной туһаламжын ашаар олон һалбаритай, ехэ промышленность республика дотор байгуулагдаа.

Индустриин ехээр хүгжэһые гэршэлхэ һалбаринууд бологшо энергетикэ, үнгэтэ металлурги, машина бүтээлгэ, прибор бүтээлгэ, электротехническэ, нүүрһэнэй, горнорудна, ой модоной болон модо болбосоруулгын, хүнгэн болон эдеэ хоолой һалбаринууд, мүн барилгын материалнуудай промышленность бии болоо.

Табин жэлэй туршада Буряадай АССР-эй промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 936 дахин ехэ болоо, харин тиихэдэ жэлэй туршада хэгдэдэг капитальна һомололгын хэмжээн 840 дахин нэмээ. Мүнөө Буряадай промышленность жэлэй туршада нэгэ миллиард хоёр зуу миллион түхэригһөө үлүү сэнтэй продукци бүтээн гаргана. Самоледууд болон тепловозуудые, гол мүрэнэй судна болон вагонуудые, точно приборнууд болон автоматизациин хэрэгсэлнүүдые, шэл болон цемент, ноoһон бүд, кондитерска зүйлнүүдые, мяханай болон һүнэй эдеэ хоол, мүн бусад олон промышленна хэрэгсэлнүүдые танай республика орондоо үгэнэ.

Эдэ һалбаринуудай предприятинуудай бүтээн гаргаһан продукцинь Советскэ Союзай 80 область, хизаар болон республикануудта, хилын саанахи 50 гаран оронуудта эльгээгдэнэ.

Мүн хүдөө ажахышье экономикын ехээр хүгжэнги һалбаринь болоо. Мүнөө танай республика Россин Федерациин мал ажалай томо баазануудай нэгэн болонхой.

Тэрэшэлэн газар ажалай талааршье нилээд ехэ алхам хэгдээ. Тарилгын талмай 134 мянган гектар байһанаа, табин жэлэй туршада 850 мянган гектар хүрэтэрөө үргэдхэгдөө.

Арадай ажахын хүгжэхэтэй хамта буряад арадай соёл культура һалбаран хүгжэнэ. Буряад үзэг бэшэг бии болголго, мүн бүгэдэ ниитын эхин һуралсал, һүүлээрнь найман жэлэй һуралсал бэелүүлһэн ябадал, наһатай хүнүүдэй дунда үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхалга энэ талаар тон ехэ хэмжээ ябуулганууд болоһон байна.

Республикада 4 дээдэ һургуули, 23 техникум хүдэлнэ, тэрээндэ 45 мянган хүн һуралсана.

Гансал 1973 ондо дээдэ һургуулитай гурба мянга шахуу мэргэжэлтэд, дунда эрдэмтэй таба мянга гаран хүнүүд бэлэдхэгдэһэн байна.

Буряадта зохёохы ажалта интеллигенциин ехэ отряд— Уран зохёолшодой союзай 43 гэшүүн, Уран зураашадай союзай 31 гэшүүн болон 7 композитор хүдэлмэрилнэ.

Буряадай культура хүгжөөхэ хэрэгтэ буряад болон ород драмын театрнууд, опера ба балетэй театр ехээр дэлгэрһэн радио болон телевидени ехэ оруулалта хэнэ. «Орбита» станциин, олон ретрансляторнуудай ашаар республикын хүн зоной диилэнхи олонхинь Москваһаашье теле-дамжуулга хараха аргатай болонхой.

Мүн республикын хүн зоной соёл болбосоролой ургаһан тухай үшөө ямар нэгэ тодо хурса баримта байнаб гэхэдэ, мянган хүн бүхэндэ 110 хэһэг газетэ, журналнууд захигдадаг байна.

1973 оной зун буряад литература болон искусствын үдэрнүүд Москвада, Свердловскдо ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө һэн. Энэ хадаа маягаараа национальна, удхагаараа социалис буряад соёл культурын ехээр хүгжэһые гэршэлнэ.

Буряадай АССР-та научна эмхи зургаануд байгуулагдаа. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагай филиал республикада хүдэлнэ. Энэ манай ороной Зүүн зүгтэхи томо научно-шэнжэлэлгын түб юм.

Тус филиалай Байгаалиин болон ниитын эрдэмэй институдуудта, мүн республикын бусад научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта, дээдэ һургуулинуудта 1700 гаран научна хүдэлмэрилэгшэд ажаллана. Тэдэнэй дунда гушан доктор ба эрдэмэй табан зуу шахуу кандидат бии юм.

Совет засагай жэлнүүдтэ ажалшадай элүүрые хамгаалха талаар республика дотор ехэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ.

Эмнэлгын болон үбшэ һэргылхэ олон эмхи зургаанууд байгуулагдаа. Хүн зоной, илангаяа үхибүүдэй үбдэхэ, наһа бараха ушарнууд ехээр үсөөрэнхэй.

Гэзгэнги байдалһаа экономикынгоо болон соёл культурынгаа дэбжэлтэ, һалбарал тээшэ Буряад арадай эршэмтэйгээр дабшаһан ушар Коммунис партиин болон Совет правительствын хэлбэришэгүй шууд сэхээр бэелүүлжэ байгаа национальна политикын хубилгахы шэнжын эли тодо гэршэ мүн.

Буряад ороной бүхы амжалтанууд тухай хэлэхэ зуураа тэрэнэй алтан эрдэни бологшо ажал хүдэлмэришэ хүнүүд тухайнь хэлэнгүй аргагүй.

Үйлэдбэриин түрүүшүүл болон шэные үүсхэгшэд, эрдэм наука болон соёл культурын габьяата ажал ябуулагшад буряад арадай алдар солонь, омогорхолынь болонхой. Тэдэнэй олониинь Социалис Ажалай Герой гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, Советскэ Союзай орден, медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Ажалай алдар солын орден гэһэн шэнэ ордениие бии болгоһон ушар ажалай нэрэ хүндые, хүдэлмэришэ хүнэй нэрэ хүндые улам өөдэнь үргэнэ.

Социалис Ажалай Геройнууд шахтер Гармажап Дабаевич Тучиновай, нарин сэмбын фабрикын утаһа орёогшо Дарья Касьяновна Тумуровагай, локомотив-вагон заһабарилгын заводой токарь Борис Захарович Поздеевэй, һаалишан Надежда Лазаревна Тадвашкинагай, хонишод Шалсама болон Гомбо-Сүрэн Цыремпиловануудай, колхозой түрүүлэгшэ Ефим Васильевич Ивановой, СССР-эй Арадай артистнар Лхасаран Лодоновнч Линховоиной, Лариса Петровна Сахьяновагай болон бусад олон габьяата хүнүүдэй нэрэнүүд үргэнөөр мэдээжэ болонхой.

Ажахын болон соёл культурын байгуулалтада түйлагдаһан амжалтанууд хадаа хүдэлмэришэн, таряашадай, интеллигенциин, республикын бүхы ажалшадай нэтэрүү шанга ажалай үрэ дүн, бүхы совет арадай аха дүүгэй ёһоной һайн һанаата туһаламжын үрэ дүн, ленинскэ партиин болон тэрэнэй дайшалхы отрядуудай нэгэн бологшо Буряадай областной партийна организациин айхабтар ехэ эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин үрэ дүн мүн.

Буряадай партийна организаци социалис промышленностиин болон хүдөө ажахын оюун бэлигтэ олон мэргэжэлтэдые хүмүүжүүлээ юм.

Республикын экономико болон соёл культурые бүрин эршэмтэйгээр саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө, коммунис байгуулалтын түсэбые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ бүри ехэ амжалтануудые түйлахыень танай партийна организацида,

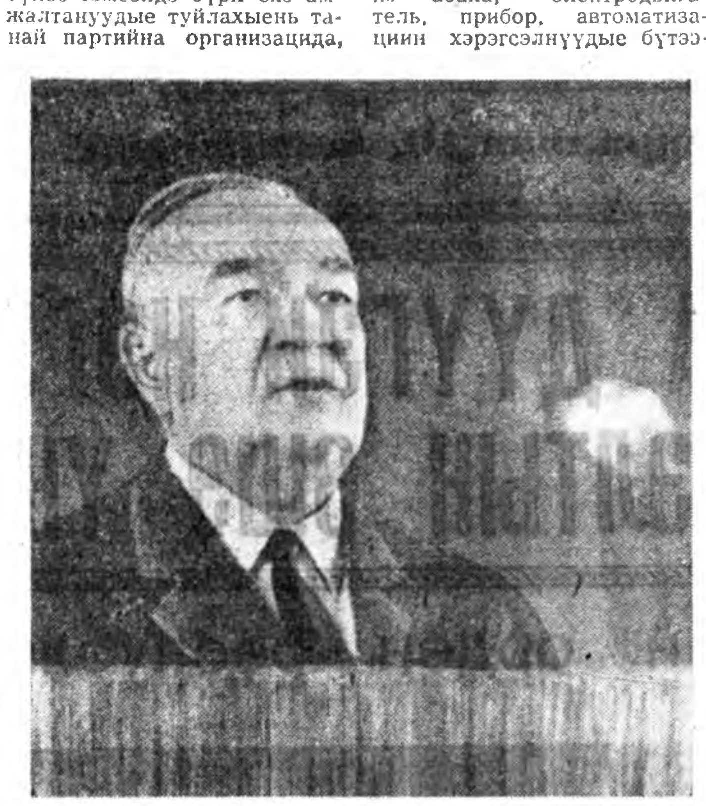

Буряадай АССР-эй бүхы ажалшадта үнэн зүрхэнһөө хүсэхыем зүбшөөгыт.

Нүхэд!

Коммунис байгуулалта эрхилхэ, дотоодын болон гадаадын политикада Коммунис партиин Ленинскэ жэнхэни хараа шугамые бэелүүлхэ хэрэгтэ совет арад гайхамшаг амжалтануудые түйлан, юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэл болохо үнгэрһэн 1973 ониие үдэшэбэ.

Түсэбэй ёһоор, промышленна продукци 5,8 процентээр ургаха ёһотой байһан һаа, бодото дээрээ 7,4 процентын ургалта түйлагдаа. Продукциин эгээн шухала янзануудай олонхиень үйлэдбэрилхэ, худалдаха хэмжээнэй талаар жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдөө.

Промышленность 450 миллиард гаран түхэригэй продукци бүтээн гаргаа. Гансал тэрэнэй ургалтань 31 миллиард түхэригэй болоһон байна.

Хүдөө ажахыда ехэ үрэ дүн түйлагдаа. 222,5 миллион тонно тараан абтаа. Совет гүрэнэй түүхэдэ урдань хэзээшье иимэ ехэ ороoһо тараан абтаагүй юм. Мүн айхабтар ехэ хэмжээнэй хлопогой ургаса хурягдаа.

Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгын ниитэ хэмжээн 96 миллиард шахуу түхэригтэ хүрэбэ. Энэнь урдахи табан жэлэй жэл бүхэнэй үйлэдбэрилгын дунда хэмжээнһээ 19 процентээр ехэ байна.

Капитальна барилгын үргэн ехэ түсэб бэелүүлэгдээ. 92 миллиард түхэриг үнэтэй гол фонднууд ажал хүдэлмэридэ оруулагдаа.

Ажалшадай байдал һайжаруулха гэжэ экономикын талаар КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлһон гол зорилгонуудай нэгэ амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ байна.

Манай экономикые түсэбэй ёһоор дэбжээһэнэй, мүн арадай ажахыда һайн шанарта хубилалтануудай болоһоной ашаар ажалшадай материальна болон культурна хэмжээн шууд дээшэлнэ.

Хүн зоной бодото олзо доход, хүдэлмэришэд болон алба хаагшанарай салин хүлһэн, колхозникуудай ажалай түлөөһэн дахин дээшэлүүлэгдээ, хэрэглэмжын ниитын фонднууд ургаа.

Үшөө 11,5 миллион хүн гэр байрынгаа байдал һайжаруулан, шэнэ байрануудаа эзэд болобо.

Арадай һуралсал болон медицинскэ хангалга наринжуулагдана, хүн зоной һуудал байдал хангаха ажалнууд үргэдхэгдэн, олоной хэрэглэмжын эд товарнууд ехээр худалдагдана.

Партиин XXIV съездын табиһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ Буряадай ажалшадшье өөрынгөө оруулалта хээ.

Юһэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй туршада республикын промышленна үйлэдбэриин хэмжээн гурбанай нэгэ хубяар ехэ болоо. Продукци худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

140 мянган тонно картон болон 145 мянган тонно целлюлозо жэлэй туршада үйлэдбэрилхэ хүсэ шадалтай түхеэрэлгэнүүд Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинатда ашаглалгада оруулагдаа, Улаан-Үдэ хотодо хүүргын металл зүйлнүүдэй заводой нэгэдэхи болон хоёрдохи ээлжээнүүд ашаглалгада оруулагдажа, тэрэ жэл соо жара мянган тонно хэрэгсэл үйлэдбэрилхэ хүсэтэй болобо. Мүн жэлэй туршада 14,5 мянган тонно кондитерска зүйлнүүдые бүтээн гаргаха кондитерска фабрика Улаан-Үдэдэ, гадна бусад предприятинууд ашаглалгада оруулагдаһан байна.

1973 оной туршада Буряадай промышленность олонхи хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргээ. Нүүрһэ абаха, электродвигатель, прибор, автоматизациин хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ, цемент, дотор хубсаһанай трикотаж, ноoһон бүд болон промышленна продукциин бусад янзануудые бүтээхэ түсэбтэ даалгабаринууд үлүүлэн дүүргэгдөө.

Сагай уларилай муу байжа, уһанай үер болоошье һаань, хүдөө ажахын үйлэдбэри мүн лэ хүгжөөгдөө. Малай тоо толгой бүтэн бүрин үлэхэһөө гадна, бүри олошоруулагдаа, тэрэнэй аһаг шэмэнь дээшэлээ.

Республикымнай ажалшадай байдал һайжараа. Хүн бүхэн дээрэ абажа харабал, гурбан жэлэй туршада эд товарай эрьесэ 640-һөө 750 түхэриг хүрэтэр дээшэлээ, һуудал байдалай талаар хүн зондо туһаламжа үзүүлхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ, энэ туршада республика дотор бүхы дээрээ 721 мянга гаран дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд баригдаба.

Нүхэд!

Табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй ажал хүдэлмэри эхилбэ.

Манай ороной ажалшад айхабтар ехэ политическэ болон ажалай дэбжэлтын, зохёохы ехэ эдэбхи үүсхэлэй оршон байдалда шэнэ жэлэе ехэ, орёо зорилгонуудые бэелүүлжэ эхилбэ. Эдэ зорилгонуудые КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленум болон СССР-эй Верховно Соведэй долоодохи сесси тодорхойлһон байна.

Манай ажабайдалай болон ажал хүдэлмэриин эгээл гол шухала асуудалнуудта зорюулагдаһан, КПСС-эй Центральна Комитедэй партида, совет арадта хэһэн Хандалга бүхы совет хүнүүдэй анхарал татажа байна.

Айхабтар ехэ политическэ, элсүүлхы хүсэ шадалтай энэ документ үйлэдбэриин коллектив бүхэнэй, хото хүдөөгэй ажалшан бүхэнэй, бүхы совет хүнүүдэй уг зорилгые гүнзэгыгөөр тодорхойлно.

КПСС-эй ЦК Ленинэй һайн һайхан заншалые дагаан, оронойнгоо хүгжэлтын шухала шатада партидаа, арад зондоо, тиимэ хадаа бидэн бүхэндэ зүрхэнэй халуун үгөөр хандаба.

Табан жэлэй гурбадахи жэлдэ бидэнэр хэр зэргэ ажаллаабибди, юу түйлаабибди, мүн шэнэ 1974 ондо бидэнэй урда ямар ехэ зорилгонууд байнаб гэжэ Хандалга соо хэлэгдэнэ.

Хэхэ, бэелүүлхэ хэрэгүүднай айхабтар ехэ. Энэ жэлдэ промышленна продукци үйлэдбэрилгые 6,8 процентээр, харин хүдөө ажахын продуцие 7,3 процентээр ехэдхэхэ хэрэгтэй. Национальна доход 20 миллиард түхэригөөр ехэ болохо ёһотой. Тиин энэ ургалтын 87 процентыень ниитын ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ түйлаха гэжэ хараалагданхай.

«1974 оной түсэбые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ байгша табан жэлые амжалтатайгаар дүүргэхэдэ тодорхойлхы удха шанартай байхаһаа гадна, мүн ерэхэ табан жэлдэ ороной экономическа хүсэ шадалые саашадань ехэ болгохо, арад зоной байдал болон культурна хэмжээе дээшэлүүлхэ бата бэхи үндэһэ һуури бии болгохо хэрэгтэ шухала алхам болохо юм», — гэжэ Хандалга соо хэлэгдэнэ.

Манай амжалтанууд хадаа зохёохы ёһоор ажаллаха шадабариһаамнай, ушар ёһо эрхим һайнаар мэдэлгэһээ, мэргэжэлэйнгээ талаар бэлэдхэлэй хэмжээнһээ, мүн харюусалга болон заршам журам сахилгаһаамнай дулдыдаха юм гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет тэмдэглэнэ.

Арадай ажахын һалбари бүхэндэ бии байгаа нэмэлтэ арга боломжонуудые хараадаа абажа, элсүүлхэ, табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй ехэшье, харюусалгатайшье, даабаринуудые дүүргэхэһээ гадна, үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжонуудые бэдэрэн олохо шухала.

«Эгээл тодорхойшье түсэб социалис экономикын айхабтар ехэ арга боломжонуудые бүгэдыень хараадаа абажа шадахагүй. Иимэ арга боломжонууд ажал хүдэлмэридөө зохёохы ёһоор хандажа, үүсхэл эдэбхи үргэнөөр хүгжөөжэ, коллектив бүхэнэй, хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй эмхидхэл болон харюусалгаяа дээшэлүүлбэл лэ нэмэжэ элирүүлэгдэхэ, ашаглагдаха ушартай», — гэжэ «Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хэһэн хандалга» соо хэлэгдэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ түйлагдаһан амжалтанууд ехэ. Гэбэшье энээнэй хажуугаар бидэнэр арадай ажахын хүгжэлгые һаатуулжа байгаа дутуу дунданууд тухайгаа мартаха ёһогүйбди. Түсэбтэ даалгабариия дүүргээгүй предприяти, организацинууд һалбари бүхэндэ бии.

Жэшээнь, Буряадта 1973 ондо продукци худалдаха түсэбөө 23 предприяти дүүргээгүй. Тэдэнэр 19 миллион шахуу түхэригэй продукци үйлэдбэрилөөгүй байха юм. Тиихэдэ 54 предприяти ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб дүүргэжэ шадангүй. 31 миллион түхэригэй продукци гүрэндэ үгэбэгүй. Теэд тэдэ предприятинууд түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн предприятинуудтай тон адли эрхэ байдалда ажаллана ха юм.

Эдэ предприятинуудай нижэ гэзгэлгэ ажал хүдэлмэриин юрэнхы ябасые эбдэжэ, тэрээнтэй холбоотой предприятинуудай показательнуудые доошолуулна, мүн харьяата һалбариин хүдэлмэриин үрэ дүнгые багадхана.

Хүдэлмэрилэгшэдэй ажалаа ходо һэлгүүлхэ, ажалай журам заршам эбдэхэ, түүхэй эд болон материалнуудые эзэн бусаар ашаглаха, продукциин шанарые мууса һайжаруулха гэхэ мэтэ шалтагаануудһаа гээгдэлнүүд үшөөл олоор ушарна.

Жэшээнь, республикын предприятинуудһаа 1973 оной түрүүшын хахадта өөрыһь дураар гү, али ажалай журам эбдэһэнэйнь түлөө 8 мянган хүн гэхэ гү, али бүхы хүдэлмэришэдэй дунда зэргын тоогой 12 процентнь гаргагдаһан байна. Тиихэдэ зургаа мянга шахуу хүн ажалай үедэ ажалдаа байгаагүй. Нэгэ хүдэлмэришэн бүхэндэ абажа харабал, дунда жэшээгээр нэгэ хахад үдэр шахуу хүдэлмэриин саг һамшагдаһан байна.

Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилээд халаанай, һарын, кварталай болон жэлэй түсэб, даалгабаринуудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ предприяти, цех, бригада бүхэнэй, хүдэлмэришэн бүхэнэй уялга болохо ёһотой.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленумэй шиихэбэринүүдһээ дулдыдан гараһан танай дүүргэхэ тодорхой зорилгонууд тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэһэнэй үлүү.

Январь һарада болоһон партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ таанад ажал хүдэлмэриингөө үрэ дүнгые наринаар зүбшэн хэлсээд, табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ Буряад ороной үмэнэ байгаа зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ талаар хүдэлмэриингөө тодорхой түсэбые хараалһан байнат.

Москвагай түрүү предприятинуудай үүсхэлээр угтамжын түсэбүүдые абаха гэһэн хүдэлөөн мүнөө үргэнөөр дэлгэржэ байна.

Ажалшадай патриотическа үүсхэл эдэбхиие һайшаан дэмжэхэ зуураа КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК хадаа 1974 оной арадай ажахын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө промышленностиин, барилга болон транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай, мүн 1974 ондо газар ажалай ба мал ажалай продуктнуудые ехээр абажа бэлэдхэхын түлөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй мүрысөөн тухай тогтоол абаһан байна.

Эдэ шухала документнүүд мүрысөөнтэй дашарамдуулан, партийна, советскэ, ажахын профсоюзна болон комсомолой организацинуудай бэелүүлхэ тодорхой түсэбые элирхэйлбэ.

Нёдондо жэлэйхидэ адли мүнөө жэлшье ехэ, һайн шанартай продукци бага гаргашатайгаар үгэхэ гэһэн уряа доро мүрысөөн үнгэрхэ юм.

Бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй хүсэтэ долгин ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгые түргэдхэхэ хэрэгтэ, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ түбхын түрүүндэ зорюулагдаха ёһотой.

Совет обществын түрүү хүсэн бологшо баатарлиг хүдэлмэришэн анги саашадаашье социалис мүрысөөнэй манлайда ябаха, индустри болон хүдөө ажахын бүхы ажалшад, наука болон соёл культурын хүдэлмэрилэгшэд амжаһан түйл... батадхажа, алдарта ... хэрэгүүдээр Эсэгэ ... баярлуулха бэзэ гэжэ ... тимнай найдана.

Табан жэлэй дү... жэлэй даалгабари... амжалтатайгаар ... хэрэгтэ хүсэлэл ... гоёо зорюулха ... КПСС-эй XXIV ... тодорхойлһон парти... грамма дүүргэлтые ... ха зуураа, манай ... нууд хадаа Советскэ... зэй экономикые бүри... шэмтэйгээр хүгжөөхэ... нэй үндэһөөр арад ... байдал һайжаруулха ... олгохоһоо гадна, ... ехэ интернациональна... шанартай байха, ... мын бэедээ татаха ... сые улам ехэдхэхэ, ... дэй ороной уласхоо... нэрэ хүндые ... дээшэлүүлхэдэ туһа ... зэргэтэй гэжэ марта... гүйбди.

КПСС-эй XXIV ... хараалһан социальна ... экономическа дэбж... түсэбые бэелүүлхэдэ... түйлаһан амжалтануу... хоорондын оршондо ... скэ Союзай үүргэ бол... рэ хүндыень саашадан... шэлүүлхэ ябадалһаа ... шагүй.

СССР-эй уласхоор... байдал, мүн юрэнхы ... дэлхэйн байдал олон ... һайжарха тээшээ ... гэжэ найдамтайгаар ... болохо байна.

КПСС-эй XXIV ... зохёон хараалһан Эб... рамдалай программые ... то дээрэнь бэелүүлхэ... лаар манай Парти... Совет гүрэнэй олон ... ажал ябуулгые бү... дэлхэйн эб найрам... дуратай хүсэнүүд, бү... түрэлтэн һайшаан ...

Варнада болоһон ... союзуудай бүхэдэлхэйн... гресс, мүн Москвада ... һон Эб найрамдалда ... тай хүсэнүүдэй бүхэд... конгресс энээниие ... доор гэршэлээ.

Шухала социально-э... мическа шалтагаану... дулдыдан, мүн соци... капитализм хоёрой ... хубаариин саашадаа ... һан ушарһаа уласхо... дын байдалда хубил... нууд боложо байна ... аха дүү Кубада Л. И. Б... невэй ошоод ерэһэнэй ... дүн харуулаа.

Л. И. Брежневэй ... ябалгань революционно... бын уласхоорондын ба... батадхаха, социалис нү... лэй оронуудай нэгэдэ... лон жагсаалые бэхижү... хэрэгтэ ехэ нүлөө үзү... юм.

Социалис хани нүхэ... оронуудай нэгэдэл һай... харагдаа. Энэ хадаа га... политическэ һанамжа... дай нэгэн ниитэ байлга... шэ, харин нэгэн ниитэ... дорхой ябуулганууд мү...

Бусад социалис оро... тай нягта холбоото... ябуулгаяа эрхилхэ зу... Советскэ Союз Евро... түби дээрэ «Эб найрам... та добтолгосо» үргэ... лүүлжэ, һайн үрэ дүн ... лаа.

Европодохи эб най... далай болон аюулгүй ... далай аша туһада ба... байгаа хубилалтанууд ... эли тодо боложо байна...

Манай ороной болон ... хэйн социализмын аша ... һаань бүхы дээрээ энэ ... дээрэ хэзээ хэзээнэ... һээ һайнаар мүнөө ха... даад байна.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

В. И. ЛЕНИНЭЙ ХҮШӨӨДЭ—БАГЛАА СЭСЭГҮҮД

Губан ордента Буряад оронноймнай ниислэл Улаан-Үдын Соведүүдэй талмай үсэглэдэр һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэнхэй байба. Аха дүү арбан табан республикануудай тугууд намилзана. Республикымнай Арадуудай хани барисаанай орден барюулгада зорюулагдаһан КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй баярай хамтын заседаниин нээгдэхэһээ урдахана пролетариадай агуухэ вождь Владимир Ильич Ленинэй памятнигта баглаа сэсэгүүд табигдаба. Арадуудай хани барисаанай орден республикадамнай барюулхаяа ерэһэн КПСС-эй Центральна Комитедэй гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. А. Яснов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. С. Семёнов, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. Б. Пивоваров, партийна, совет, профсоюзай ба комсомолой хүдэлмэрилэгшэд, олонниитын түлөөлэгшэд, Советскэ Союзай, Социалис Ажалай Геройнууд олонациональна Совет гүрэниие байгуулагша, дэлхэйн пролетариадай вождиин хүшөөдэ сэсэг та-

билгада байлсаба. Сэсэгүүдэй ягаан торгон лэнтэнүүд дээрэнь: «РСФСР-эй гүрэн түрэһөө», «КПСС-эй Буряадай обкомһоо, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумһээ, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведһээ» гэжэ алталмал үзэгүүдээр бэшэгдэһэн үгэнүүд харагдана. Мүн партиин горкомой ба горсоведэй гүйсэдкомһоо, республикын профсоюзай областной организациһаа, Бур... дай залуушуулһаа Ил... памятнигта амиды сэсэг табигдаһан байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВА... фото.

НҮХЭР М. А. ЯСНОВОЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

(Түгэсхэл. Эхниинь 2-дохи нюурта).

Совет-америкын харилсаае улам хүгжөөн үргэдхэжэ, түбхын түрүүндэ дайнай аюул һулаарулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ гэһэн зорилгоор харилсаагаа ниитэдээ һайжаруулха талаар үнгэрэгшэ жэлдэ амжалта туйлагдаа. Ядерна дайе зайлуулха тухай СССР США хоёрой хоорондо баталагдаһан Хэлсээн энэ талаар гол шухала үрэ дүн болоо юм. Энэ хэлсээн дэлхэйн бүхы политикада ехэ удха шанартай хойшолонгуудтай байха.

Дүтын Зүүн зүгтэ Советскэ Союзай баримталжа байгаа үрэ ехэтэй, бата шанга хараа шугамай — империализмын добтолгодо эсэргүү араб арадуудай сүлөөгэй түлөө үнэн зүб тэмсэлые дэмжэхэ, түрүү зана түрэнүүдые дэмжэхэ, бата бэхи, үнэн зүб эб найрамдал тогтоохо гэһэн хараа шугамай тон зүб байһаниинь гүйсэд тодороо.

Азиин түби дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангаха, Азида хамтаараа бэеэ хамгаалха һанал бодолые бэелүүлхэ гэһэн хараа шугам манай орон шууд бэелүүлнэ. СССР болон Азиин гүрэнүүдэй хоорондохи холбоон эдэбхитэйгээр хүгжөөгдэнэ.

Л. И. Брежневэй Инди ошолго, премьер-министр Индира Гандитай хэһэн хэлсээниинь хани барисаата совет-энэдхэг харилсаае хүгжөөлгэдэ онсо ехэ удха шанартай байгаа. Тэдэнэр Азида болон бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө, хоёр арадайнгаа аша туһада совет-энэдхэг харилсаае бүри үндэр шатада гаргаһан байна.

Коммунис партиин Ленинскэ Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой, мүн Леонид Ильич Брежневэй өөрын айхабтар ехэ хүдэлмэри хэһэнэй ашаар манай уласхоорондын политикада иимэ амжалтанууд туйлагдаа.

Манай парти, правительствын энэ асари ехэ хүдэлмэринь уласхоорондын түгшүүрилые һулаарулха, арадуудай аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ шэнэ алхам хэхэ арга олгоһон байна.

Уласхоорондын харилсаанда түгшүүрил болон «хүйтэн дайнһаа» түгшүүрилые һулаарулха, элдэб социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондо эбэй ёһоор харилсаха тээшэ хүгжэлтын боложо эхилһэниинь элитэ.

Дэлхэйн оронуудай дунда Советскэ Союзай нэрэ хүндын ургалта тэрэ экономическа болон бэеэ хамгаалха хүсэ шадалаа улам ехэ болгон бэхижүүлхэ хэрэгтэйнь таһаршагүй холбоотой.

Тиимэһээ ямаршье ажал хүдэлмэри хэжэ байбашье, совет хүн бүхэн шэн габьяата ажалаараа өөрынгөө ороной экономическа хүсэ шадалые бэхижүүлхын, түсэбүүд болон социалис уялганнуудые бэелүүлхын түлөө нэтэрүү шангаар тэмсэхэ ёһотой.

Эхэ оронойнгоо аша туһада совет хүнүүдэй эрхилжэ байгаа нэтэрүү шанга ажалынь бүхы дэлхэй дээрэ энхэ тайбан байдал тогтоохо, богоолшологдоһон арадуудые сүлөөлхэ гэһэн интернациональна уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ арга олгохо юм,

Совет арад Коммунис партиин болон Совет правительствын дотоодын, гадаадын политикые нэгэн дуугаар һайшаажа, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхээр эрид шиидэнхэй.

Нүхэд!

Агуехэ Ленин арадуудай хани барисаае нюдэнэй сэсэгы мэтээр сахяарайгты, хододоо бэхижүүлжэ байгаарайгты гэжэ захиһан юм.

Бүхы союзна болон автономито республикануудай, автономито областьнууд болон национальна округуудай Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнагдаһан ушар парти болон арадай зүгһөө Ленинэй энэ захяа заабарине нангинаар бэелүүлжэ байһанай эли тодо гэршэ мүн.

Арадуудай хани барисаан хадаа Коммунис партиин болон Совет засагай эгээл агуехэ, эгээл үнэтэй сэнтэйгээр һанагдаха туйлалтануудайнь нэгэн юм.

Ниитэ национальна омогорхолой, советскэ патриотизмын болон социалис интернационализмын дулаатэ мэдэрэлнүүд бүхы совет хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ хэтэдээ нэбтэрэнхэй.

Арадуудай хани барисаан гээшэ манай хүсэн. Зохёон байгуулхы ажалай барагдашагүй эшэ үндэһэн мүн.

Арадуудай хани барисаанай һайндэр Буряад газар дайдада хүрэжэ ерэбэ.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын туг дээрэ Ленинэй болон Октябриин Революциин орденуудай хажууда Арадуудай хани барисаанай орден ялархань лэ.

Эхэ оронойнмай хайрашан ажалша буряад арадай хүсэ шадалые улам арьбажуулха, интернациональна уялгын мэдэрэлыень дээшэлүүлхэ, инаг дурата Эхэ оронойнгоо аша туһада бүри һайнаар ажаллаха халуун эрмэлзэл түрүүлхэ байһаниинь дамжаггүй.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншахыемни зүбшөөгыт.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикые Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнаха тухай

Совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаа, харилсаа холбоо бэхижүүлхэ хэрэгтэ Буряадай АССР-эй ажалшадай ехэ габьяануудтай байһанайнь түлөө, экономическа, социально-политическэ ба соёлой байгуулалтада ехэ амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө Совет Социалис Республикануудай Союзай 50 жэлэй ойе тэмдэглэн, **Буряадай Автономито Совет Социалис Республикые Арадуудай хани барисаанай** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1972 оной декабриин 29.

Хүндэтэ нүхэд!

Габьяата ажалаар туйлагдаһан, Эхэ оронойнгоо үндэр дээдэ шанда хүртэһэнтэйтнай дашарамдуулан, таанадые, мүн таанадаар дамжуулан республикын бүхы ажалшадые үшөө дахин амаршалаад, республикын гайхамшаг хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, алба хаагшад болон интеллигенци туйлаһан амжалтануудаа арьбадхан, манай партиин XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые заатагүй дүүргэлтые хангаха гэжэ бата этигэжэ байһанаа хэлэхыем зүбшөөгыт.

Гурбан орденто Буряадай Автономито Совет Социалис Республика мандаха болтогой!

Манай Эхэ ороной — Совет Социалис Республикануудай Союзай арадуудай аха дүүгэй ёһоной таһаршагүй хани барисаан мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис партида алдар соло!

(Нүхэр М. А. Ясновой хэлэһэн үгэ нэрьемэ альга ташалгаар оло дахин угтагдаа).

НҮХЭР А. У. МОДОГОЕВОЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нүхэд!

Манай республикын ажалшад сэжэ дүүрэн баярлажа, сэдьхэлээ хүдэлгэн байна. Ленинэй ордентой, Октябриин Революциин ордентой зэргэлээд, Буряадай АССР-эй тугта Арадуудай хани барисаанай орден хадагдаба. КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй болон Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэряар манай хүндэтэ айлшан — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, Россиин Федерациин Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Михаил Алексеевич Ясновой мэнэ һаяхан энэ дээдэ хүндэ хайрые туг тамнай хадаба. Совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаа болон харилсаа холбооe бэхижүүлхэ хэрэгтэ республикын ажалшадай аша габьяае, экономическа, социально-политическэ болон культурна байгуулалтадаа Буряад ороной туйлаһан амжалтануудые Эхэ оронойнмай иимэ үндэрөөр сэгнэһэндэнь бидэнэр баярланабди, омогорхонобди.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневтэ иимэ үндэр дээдэ, хүндэтэй шагналай үгэһэнэйнь түлөө КПСС-эй обкомой, республикын Верховно Соведэй болон Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө, совет Буряад ороной бүхы коммунистнуудай, бүхы ажалшадай үмэнэһөө зүрхэнэй баясхалан хүргэхыем зүбшөөгыт.

Манай ороной союзна болон автономито бүхы республиканууд, автономито областьнууд болон национальна округууд Арадуудай хани барисаанай орденуудта хүртэһэн байна гэжэ тэмдэглэхэдэ дуран хүрэнэ. Энэмнай ямар шухалаг хэрэг үйлэ гээшэ даа. Манай агуехэ орон дотор ажаһуудаг ехэшье, багашье нацинууд болон арадууд бултадаал социалис Эхэ орондомнай тон ехэ хүндэтэй, тон дүтэ байна бшуу. Тиимэ тула Эхэ оронойнай үндэһэ яһатан бүхэн, арад бүхэнэй ажалай амжалтые, арадуудайнгаа аха дүүгэй барисаа, бэе бэедээ туһалалсан ажалладаг байдалыень үндэрөөр сэгнэжэ байна.

Нүхэдүүд! Коммунис партиин хатуужуулһан Советскэ Союзай арадуудай хани барисаан — гайхамшаг һайхан юумэн тухай мүнөөдэр бидэнэр түрүүшынхеэ хэлэнэ, хэлэжэ болохо бэшэбди. Совет Буряад ороной хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци энэ хани барисаанай урые бэе дээрээ элеэр мэдэржэ байна. 1973 ондо бидэнэр Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе тэмдэглээ һаабзабди даа. Малша буряадай үзэн ядаха зудураа гутадаг, уйдхартай зоболонтой байһан газар дайдадань Октябриин революци, партиин ленинскэ национальна политика ямар баясхалантай, жаргалтай саг асараа гэжэ совет арадуудай аха дүүгэй бүлэ соо 50 жэлэй туршада манай республикын дабшаһан харгы эли тодоор харуулба бшуу. Хаанта Россин дарлалда мүлжэгдэжэ байһан бусад нацинууд болон арадуудтал адли буряад арадта шэнэ зам — Совет засаг арадуудай сүлөөтэ, хүсэеэ тэниилгэжэ, шэнэ байдал, зохёохы ажал эрхилдэг бүлэ болон хүгжэлтын зам Агуу Октябриин революци нээжэ үгэһэниинь Буряад ороной ажалшадай ехэ зол жаргал гээшэл даа. Аха дүү арадуудай дулаан туһаламжын энэ 50 жэлэй туршада манай республикые дэмжэжэ, ургуулаа, ударидаа юм.

Буряад ороной ажалшад манай ороной адли эрхэтэ арадуудай манайхи болохо агуехэ Ород арадта илангаяа баясхалан хүргэжэ байна. Аха дүүгэй хани барисаанай һабагша эртэ урда сагһаа эхитэй юм. Олон үндэһэ яһатантай Россин дарлагданги арад зониие сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ В. И. Ленин түрүүтэй ородой пролетариат бодоһон, энэ хүдэлөөе парти ударидан залаһан байгаа бшуу. Цыремпил Ранжуров, Павел Балтахинов, Мария Сахьянова, Михей Ербанов болон Буряад ороной хэдэн зуу мянган хүбүүд, басагад ородой революционернүүдтэй, ондоо үндэһэ яһатанай большевигүүдтэй хамта хаанта засагта эсэргүү тэмсэлдэ бодоһон, совет засагай түлөө тэмсэһэн гэжэ бидэнэр мэдэжэ байнабди.

Манай сонхонуудай саагуур нэмжыһэн абяа шэмээгүй хада ууланууд, Байгалай үмэнэдэхи хуша модод, Байгал далайн шэрүүн долгинууд 57 жэлэй туршада Буряад ороной газар дайдадахи ажабайдалай ямараар хубилһые хаанаһаа хэлэхэб даа. Эдэ хубилалтануудые нюдөөрөө хараһан, бэеэрээ үзэһэн зон мүнөө мэндэ ажаһууна; эдэ хубилалтануул хадаа ороной бусад арадуудтай республикын ажалшадай революциин гал дүлэн соогуур байгуулһан харилсаа холбооной түүхэ мүн, эдэнэрэй хамтаараа хүдэлһэн, тэмсэһэн, зохёон байгуулһан түүхэ мүн болоно.

Бүхы совет арадай шэн габьяата ажалай ашаар национальна гээгдэнги заха хизаар гэжэ хуушан Россида хэлэгдэдэг юрын ойлгомжые үгы хэжэ шадаабди гээд СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Москвада болоһон баярай заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Леонид Ильич Брежнев тэмдэглээ һэн.

Энээнэй эли тодо гэршэ манай республика болоно. Революциин урда тээ манай республика Россин промышленностиин карта дээрэ сагаан тэмдэгтэй байһан юм. Хэды едыхэн предприятинуудта мянга хүрэхэгүй хүдэлмэришэд ажаллажа байдаг һэн.

Совет Социалис гүрэн үйлэдбэриингөө хүсэнүүдые хүгжөөхэ хэрэгтэнь манай республикада айхабтар ехэ туһаламжа үзүүлһэн юм. Бүри түрүүшын табан жэлэй туршада томо томо предприятинууд—ЛВРЗ, вольфрам-молибденэй Зэдын комбинат, мяха консервын комбинат, шэлэй завод баригдаһан юм. Эдэ барилгануудые бодхоохо хэрэгтэ хабаадаагүй республиканууд гэжэ тэрэ үедэ байгаагүй һэн ха даа. Ороной промышленна ехэ ехэ городууд барилгын материалнууд болон түхеэрэлгэнүүдтэй эшелонуудые эльгээдэг, хэдэн мянган инженернүүд, технигүүд болон хүдэлмэришэдые манайда ябуулдаг бэлэй. Буряад ороной хүдөө нютагуудһаа ерэһэн хүнүүдтэй хамта эдэнэр хүдэлмэришэн ангиин, республикын техническэ интеллигенциин эхи табиһан байна.

Мүнөө Буряад орондо промышленна 200 гаран предприяти хүдэлжэ байдаг, эдэнэр жэл соогоо нэгэ миллиард хоёр зуу мянган түхэригэй продукци бүтээжэ гаргана. Хэрбээ 50 жэлэй саада тээ промышленна продукци республикын ниитын бүхы продукци соо 12 процент эзэлдэг һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ энэ тоо 80 процент болоһон байна. Буряад ороной промышленность вольфрам болон молибденэй концентрат, машина бүтээлгын продукци, шэл, цемент, шифер, модон, нооһон бүд болон бусадые гүрэндөө үгэжэ байдаг болонхой. Түмэр плуг болон молотилкые энэ хизаарта бии болоходонь, манай эсэгэнэрэй жэгтэйгээр хүхижэ, баярлажа байдаг үе байһан шуу. Мүнөө болоод байхада, манайда, Улаан-Үдэдэ, «Электромашина» заводто бүтээгдэһэн СССР-эй эрхим шанарай тэмдэгтэй электрическэ двигательнүүдые түби дэлхэйн олон газар нютагуудта хаража болоно. Дэлхэйн арбаад оронуудта, тэрэ тоодо хүгжэнги оронууд болохо Англи, Франци, ФРГ, Италида манай республика тон нарин шэнжэтэй приборнууд болон автоматизациин хэрэгсэлнүүдые, түхеэрэлгэнүүд болон машинануудые эльгээдэг болонхой.

Түрэл газартаа гараал хүргэхэдөө, диилдэшэгүй бар хүсэтэй болодог гээд арадай баатарнууд тухай буряадай үльгэр домог бии юм. Совет арадуудай аха дүүгэй холбоо тогтоомсоорол хүсэн түгэс индустри байгуулжа шадаа, ороной бүхы республикануудай, түрүүшын ээлжээндэ Россин Федерациин алибаа туһаламжа бэедээ шэнгээжэ үргэн мүрнүүдээ баатар мэтээр тэниилгээ гэжэ буряад арад тухай мүнөө хэлэжэ болоно.

Республикын хүдөө ажахын социалис замаар хүгжэжэ эхилһыень һанаһа бэзэт. Ленинскэ кооперативна түсэбэй үндэһөөр хүдөөгэй байдалые хубилгажа эхилхэдээ, парти, совет правительство Буряад ороной хүдөө ажахыда саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлдэг байгаа. Манай ороной бусад республиканууд тай, областьнууд болон хизаарнуудтай Буряад ороной тогтооһон аха дүүгэй холбоо барисаан тухайда сэдьхэлээ хүдэлгэнгүйгөөр мүнөө хэлэхын аргагүй.

Хүдөө нютагта хамтын ажал байгуулха үедэ Москва болон Ленинградай партийна организацинууд Буряад орондо тон һаяхан байгуулагдаһан колхозуудые шефтээ абажа, 25 мянгатан болгожо, олон тоото комсомолшууд болон коммунистнуудые эльгээһыень мартаха аалди? Эдэнэр нютагай эдэбхитэдтэй хамта нюдарган баяшуултай тэмсэдэг, колхозуудые, МТС-үүдые эмхидхэдэг, түрүүшын клубууд болон һургуулинуудые нээдэг бэлэйл. Республикын байгуулагдаһанай һүүлээр түрүүшын жэлнүүдтэ манайда хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые гүрэмнай эльгээдэг байгаа, буряад хүбүүд, басагадые ороной олон дээдэ һургуулинуудта һургадаг байһыень мартажа болохо аал? Харьковай, Челябинскын, Волгоградай, Минскын, Красноярскын хүдэлмэришэдэй бүтээжэ гаргаһан тракторнууд болон комбайнуудай манай республикын полинууд дээгүүр хүдэлжэ, аха дүүгэй хани барисаанай һүлдэ тэмдэг болоно бэшэ аал? Республикын хүдөө ажахын хүгжөөн дэбжэжэ байһан ушар бүхы ороной туһаламжые гэршэлжэ байна. Гүрэнэй туһаламжын ашаар 50 жэлэй хугасаан соо республикамнай тарилгынгаа талмайе 134 мянган гектарһаа 848 мянган гектар болотор ехэ болгоо, тиигэхэ зуураа шэниисэ тарилга 20 дахин үргэдхэлэн байна. Хонидой тоо толгой 10 дахин олошорһон, шэрүүн нооһотой үүлтэрэй хонид нарин нооһотой үүлтэрэй болгожо хубилгагдаа, 6—7 дахин ехэ орооһо таряан ургуулжа абтаа, мяхан —3 дахин, һүн—4 дахин, нооһон — 24—25 дахин ехээр абтаһан байна.

Совет засагай оршон мандажа байгаа жэлнүүдтэ республика дотор түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис культура бүридэжэ, хүгжэн һалбараа. Эрдэм шэнжэлэгшэд болон аяншалагшад— революциин урда тээ Забайкалида ябаһан лэ хүнүүд бултадаа энэ хизаарай арад зоной гээгдэнги, мунхаг харанхы байдалтай байһан тухайнь нэгэн һаналтайгаар тэмдэглэдэг бэлэй. «Байгалай саада тээ жэгтэйл харанхы байдалтай даа» гээд Некрасовай үгэнүүдээр тэдэнэрэй хэлээшэ тобшологдодог бэлэй.

Эртэ урда сагай мунхаг харанхы байдалһаа мүнөө адлишье юумэн үлөөгүй. Экономико хүгжөөлгөөрөөшье, соёл гэгээрэлэй талааршье Буряад орон манай ороной бүхы республиканууд, областьнууд болон хизаарнуудтай тон адлихан болонхой.

Үни хада бүгэдөөрөө үзэг бэшэг мэдэхэ болоһон арад зонтой манай республикын гурбадахи хүн бүхэн мүнөө һуража байнхай. Дүрбэн дээдэ болон 23 тусхайта дунда һургуулинуудта арадай ажахын олон һалбаринуудай мэргэжэлтэй кадрнууд бэлдэгдэнэ. Совет Буряад ороной литература болон искусство түгэс хүгжэнхэй, совет арадуудай оюун бодолой зэндэмэниин нэгэ хубинь болонхой, манай орон дотор, хилын саагууршье ехээр һонирхуулдаг, суурхадаг, хүн зоной анхарал татадаг болонхой. Буряадай зохёолшод, композиторнууд, уран зураашад литературын, хүгжэмэй, уран зурагай болон арадай искусствын бүхы жанрай ехэ ехэ бүтээлнүүдые байгуулаа. Республикын театрнуудай — буряад драмын, ород драмын, оперо ба баледэй, кукольна театрнуудай, «Байгал» ансамблиин коллективүүд олон зохёолнуудые — дэлхэйн, ородой болон совет классигуудай, буряадай авторнуудай олон зохёолнуудые найруулжа табидаг болоо. Зохёолшод, зураашад, хүгжэмшэдэй зохёолнууд дотор манай Буряадай газар дайда дээрэ ажаһуужа, ажаллажа байһан олон яһата арадуудай хани нүхэсэл бодотоор харуулагдадаг. Агуехэ Октябриин социалис революциин һүүлээр урган бодоһон шэнэ совет хүнэй һайхан образ зураглагдажа, бага арадуудай ямар ехэ туйлалтада хүрэжэ байһанай шанар шэнжые дуулан магтадаг байна. Зохёолнууд дотор харуулагдаһан хүнүүдэй түрүү үзэл бодол хани нүхэсэлэй мэдэрэл саашадаашье харуулагдаха байһаниинь дамжаггүй. Энэл шугамаар урган хүгжэхэдөө, манай буряад искусство шэнэ амжалтануудые заатагүй туйлаха. Энээнһээ гадна республика дотороной эрдэм ухаан үргэнөөр хүгжөөгдэнэ. Революциин урда тээ оройдоол хэдыхэн эрдэмтэ хүнүүдтэй, үргэлжэ үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүн зонтой ба соёл эрдэмэй гуламтануудаар тулюур байһан заха хизаар — манай нютагта СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалда, һуралсалай газарнуудта хамтадаа 1.700 эрдэмтэд, тэрэ тоодо эрдэмэй 500 доктор болон кандидадууд тоологдоно, естественнэ болон ниитын эрдэмэй олон һалбаринуудаар эдэнэр эрдэм шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Республика дотор болоһон гүн гүнзэгы хубилалтануудые иимэ баримта харуулна гэбэл: социалис Буряад ороной шэнэ хүн бии болонхой. Эхэ ороноо бүхэжүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа дууһан зорюулдаг агуу Эхэ оронойнгоо патриот, ленинскэ партиин сурталда үнэн сэхэ, коллективист, интернационалист — иимэл даа энэ шэнэ хүнэй — хүдэлмэришэнэй, колхознигой, интеллигенциин түлөөлэгшын шэнжэ шанар.

Агуехэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ Буряад ороной хүбүүд — эндэ байһан бүхы үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд манай Эхэ оронние шэн габьяагаар хамгаалалсаһандань баярланабди.

Табан жэлэй түрүүшүүлэй алдарта хэрэгүүд, олон ондоо үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдэй — Социалис Ажалай Геройнууд: сэмбэшэн Дарья Касьяновна Тумурова, токарь Борис Захарович Поздеев, модошон Алексей Павлович Кудряшов, электро-гагнууршан Владимир Иванович Немочин, барилгашан Борис Алексеевич Полторацкий, хонишод Намжилма Ламхановна Тогмитова, Шалсама Ламажаповна Цыремпилова, Гасарун Лубсанович Рабдаев, һаалишад Надежда Лазаревна Тадвашкина, Пылжит Жалсанова, колхозой хүтэлбэрилэгшэд Жамсо Бальжинимаевич Ванкеев, Ефим Васильевич Иванов болон бусад республикымнай ажалай алдар солые үргэжэ ябадаг байһандань бидэнэр баярланабди.

Нэгэн адли үзэл бодол, хүсэл эрмэлзэл, уг зориготой, ажабайдалай адли дүй дүршэлтэй түрэл дүтэ болоһон эдэ хүнүүд аха дүүгэй бүлэ соо хамтааран ажаллана. Энэ нүхэсэлынь Эхэ ороноо алдаршуулхын тула ажалай шэнэ ехэ амжалта туйлалтанууд тээшэ хүтэлнэ.

Республикын экономическа, соёл культурын болон социально-политическэ хүгжэлтын үрэ дүнгые согсолходоо, эдэ туйлагдаһан амжалтануудаар совет хүн бүхэн омогорхохо ёһоороо омогорхоно гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хүсэл түрэнэ. СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан баярай зүблөөн дээрэ Москвада элидхэл хэхэдээ, Леонид Ильич Брежнев энээн тухай тодо хурсаар иигэжэ хэлээ һэн:

«Манай ямаршье республиканудай хүдэлмэришэд болон колхознигуудай ажалай баатаршалгаар, эрдэмтэдэй гайхамшагта туйлалтануудаар, аха дүү манай наци бүхэнэй арадай искусствын мүнхэ бүтээлнүүдээр бүхы оромнай омогорходог. Советскэ Союзай арадууд бүхэн өөрын онсо гайхамшагта литературын, уран зурагай бүтээлнүүдтэй. Нүхэд, эдэ бүгэдэ үнэн хада манай хамгымнай баялиг болонхой. Эдэ бүхы юумэн, мүн ондоошье оло олон, тооложо барашагүй юумэнүүд совет хүнүүдэй хамтын нэгэ бүхэли тоо томшогүй ехэ национальна баялигынь болонхой. Манай агуехэ олон үндэһэ яһатанай ажаһуудаг Эхэ ороной бүхы хүбүүд, басагад, совет хүн бүхэн энээгээр омогорхохо ёһоороо омогорхоно».

Нүхэдүүд!

Коммунис парти, Совет правительство энэ табан жэл соо Совет Буряад оронойнай урда гайхамшагта хараа зам, арга боломжо нээжэ үгөө. Алас-Дурна зүгэй болон Зүүн-Сибириин экономическа районуудай үйлэдбэриин хүсэнүүдые саашадань комплексноор хүгжөөхэ тушаа КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд соо, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол дотор хараалагдаһан хэмжээнүүд хадаа республикымнай экономико болон культурын хүгжэн һалбархын түлөө халуун анхаралаа хандуулжа байдагайнь шэнэ гэршэ жэшээ болоно бшуу. Энэ тогтоолой ёһоор Буряад орондомнай 40 гаран предприяти баригдахаар хараалагдана. Тэдэнэй тоодо, Ошурковска аппатидай, Черемшанска, Озерно туулганай-цинкын комбинадууд, гуталай болон трикотажна фабриканууд, Галуута-Нуурай ГРЭС болон бусад оролсоно. 1975 ондо промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээн 1970 онойхидо орходоо 1,5 дахин ехэ болохо байна. Тиигээд эрэлхэдэ ниитэ арадай экономикодо республикымнай оруулха хубита ехэ болохо, байгаалиимнай тон ехэ баялигай нөөсэнүүд коммунизм байгуулха хэрэгтэ зорюулагдаха бшуу.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар партиимнай хараалан зохёоһон комплексно хэмжээ ябуулганнуудай хүсэндөө хүргэгдэһэнэй ашаар хүдөөгэй ажалшадай урда шэнэ шэнэ арга боломжо, ехэ зорилгонууд нээгдэбэ. 1975 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгын валова хэмжээн 1970 онойхитой сасуулбал, 35 процентээр ургаха болоно. Һалбаринуудые тусхай мэргэжэлтэй болгожо, томодхожо, продукци үйлэдбэрилгые промышленна үндэһэ һуури дээрэ табиһанай ашаар энэмнай туйлагдаха байна. Республика доторнай мяха, һү, үндэгэ үйлэдбэрилхэ оньһожоруулагдаһан томо комплекснууд, ажахынууд хоорондын предприятинууд саашадаашье баригдаха, шэнээр бодхоогдохо байна.

Совет Буряад орон доторнай зохёон байгуулхы хүдэлмэриин хэды ехэ үргэн далайсатайгаар хэгдэжэ байһаниие иимэ баримта гэршэлэн харуулна. Табан жэл соо арадай ажахыда табигдаһан капитальна һомололгын мүнгэ зөөри 1,5 миллиард түхэриг болохо гэхэ гү, али урдахи табан жэлэйхидэ орходоо бүхы гаргаша 1,6 дахин ехэ байха юм. Ажалшадай ажаһуудал бүри баян дэлгэр, болбосон һайн болохо, эрдэм наука, литература, искусство саашадаа улам ехээр хүгжөөгдэхэ байна.

Арад зонойнгоо амгалан тэнюун, зохёон байгуулхы бэлиг шадабаряа гарган ажаллахын тула партимнай бүхы эрхэ байдал бии болгоно. Партиин XXIV съездһээ хойшонхи жэлнүүдые— Совет ороной эб найрамдалай түлөө добтолгын үе саг гэжэ дэлхэйн хүн зон тон зүб нэрлэнэ. КПСС-эй Центральна Комитедэй, Совет правительствын тон ехэ хүдэлмэриин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эдэбхи үүсхэлтэ, аша үрэ ехэтэй ажал ябуулгын ашаар уласхоорондын оршон байдал зөөлэрэн заһаржа, дайнай гуламтанууд усадхагдаа, арадуудай хоорондохи харилсаа холбоон бэхижүүлэгдээ. Буряад ороной ажалшад партиингаа эб найрамдалда дуратай политикые гүйсэд һайшаан дэмжэжэ, Эхэ оронойнгоо экономическа болон бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые өөһэдынгөө ажалаар бэхижүүлхын түлөө оролдоно.

Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгые тэдэнэр тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаа. Табан жэлэй эхинһээ хойшо, тэрэшэлэн тэрэнэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ совет хүнүүд шэн габьяатайгаар хүдэлөө гэжэ энэ документ дотор үндэр сэгнэлтэ үгтэнхэй. Республикымнайшье ажалшад өөһэдынгөө оруулһан хубитаар омогорхохо эрхэтэй. Промышленна продукци үйлэдбэрилхэ, худалдаха табан жэлэй гурбан жэлэй даабари үлүүлэн дүүргэгдэә. Республикын индустри түсэбһөө гадуур 56 миллион түхэригэй продукци үгэһэн байна. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ худалдаха гурбан жэлэй даабариешье амжалтатайгаар дүүргэә.

Гэхэтэй хамта, республикын промышленностьда, тэрэшэлэн хүдөө ажахыдашье үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ нилээд ехэ арга боломжо, нөөсэлгэнүүд үшөөл хүсэд хэрэглэгдэжэ шадагдаагүй. Зарим предприятинууд гүрэнэй түсэбые дүүргэнэгүй. Һүүлэй жэлнүүдтэ сагай уларил таарамжагүй муу, ехэ үер боложо, мүндэр сохёод, эртын хюруу унаһан дээрэһээ хүдөөгэй ажалшад 1971—1973 онуудай туршада орооһо таряа, хартаабха, овощ, нооһо худалдаха даабаряа дүүргэжэ шадаагүй. Табан жэлэй даабарине, тэрэшэлэн тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлэй түсэбые дүүргэхын тула хүдэлмэришэн, колхозник, интеллигенци бүхэн хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлхэ ёһотой гэжэ республикын коммунистнуудта, ажалшадта сэхэ хэлэнэбди. КПСС-эй ЦК-гай декабриин пленум амжалтанууд болон дутагдалнуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн хаража, 1974 ондо арадай ажахын түсэбые дүүргэхэ, арадай ажахые, ажалшадай баян дэлгэр, болбосон байдалые улам һайжаруулха тодорхой харгы зам, арга боломжонуудые заажа үгэһэн байна.

Научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ гээшэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй гол хараа шугам болоно. КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада харюу болгон, республикымнай олохон предприятинуудай коллективүүд дээшэлүүлэгдэһэн угтамжын түсэб, уялгануудые абахадаа, нэн түрүүн шэнэ техникэ болон технологи нэбтэрүүлхэ, хүдэлмэриин сагые гамтай наринаар хэрэглэхэ, продукциин шанарые һайжаруулха, түүхэй эд болон материалнуудые алмаха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна. Жэшээнь, Улаан-Үдын авиационно заводой хүдэлмэрилэгшэд технологиие нарижуулан һайжаруулжа, үйлэдбэридэ түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлэн, ажалай журамые бэхижүүлһэнэй ашаар гурбан жэлэй туршада продукци бүтээн гаргалгые хоёр дахин ехэ болгоо. Бусад коллективүүдтэ энэмнай эрхим һайн жэшээ боложо үгэнэ бшуу.

Түрүү колхоз, совхозуудай ажалшад угтамжын түсэбүүдые абахадаа, газар таряалангаа һайнаар эрхилхэ, үбһэ тэжээл бардам хүрэхөөр бэлэдхэдэг болохо, промышленна үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилдэг болохо зорилго табина. Бидэ энэ талаар бага бэшэ дүй дүршэлтэй болонхойбди. Жэшээнь, үнгэрһэн жэлнүүдтэ сагай уларилай таарамжагүй муу байгаашье һаань, республикын олохон ажахынууд гектар бүриһөө 18—20 центнер таряа хуряагаа гэжэ хэлэхэ ушартай. Һүүлэй жэлнүүдтэ Кабанскын, Захааминай, Ярууны, Улаан-Үдын болон бусад аймагуудай ажахынууд һалбаринуудаа тусхай мэргэжэлтэй болгожо, мяха, һү үйлэдбэрилгые хараа байса дээшэлүүлжэ шадаа.

Республикымнай коммунистнууд үсэгэлдэр өөһэдынгөө областной партийна конференци дээрэ ажахыгаа ямараар эрхилнэбибди, эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри хэр ябуулагданаб гэжэ гүнзэгыгөөр шэнжэлэн хаража үзөө, промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрэ үгэсые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые харһалаа. Конференциин шиидхэбэри хадаа табан жэлэй даабарине болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдээ республикын бүхы ажалшадай, коммунистнуудай урдаа бариха программань болохо байна.

Нүхэдүүд!

1972 оной декабрьда Москвада болоһон ойн баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй сог зали ехэтэйгээр хэлэһэн үгэнүүд зэдэлээ һэн:

«Агуехэ коммунис уг зорилгые — социальна үнэн зүб байдалай, эб найрамдалай, арадуудай хани нүхэсэл, аха дүүгэй харилсаа холбооной уг зорилгые элишэлэн харуулжа, Совет Социалис Республикануудай Союзай Улаан туг мүнөө 50 жэлэй туршада амжалта түгэлдэрөөр намилзажа байна. Энэ тугнай бидэниие ажалда, дайн байлдаанда, ехэ хүхюун баяртай үдэрнүүдтэ, хүшэр хүндэ туршалгын сагуудташье зоригжуулдаг байгаа. Энэ манай мүнөөнэй ойн баяршье баһал бүхы совет арадай һүр жабхаланта тангариг, манай алдарта тугта, манай агуехэ союзда, коммунизмын нангин уг зорилгодо үнэн сэхэ байха гэһэн тангариг болоно гээшэ!»

Буряад ороной ажалшад энэ тангаригта нэгэдэлсэжэ, СССР-эй арадуудай нангин хани нүхэсэлые бэхижүүлхын, өөһэдынгөө олон национальна Эхэ ороной хүсэ шадалые өөһэдынгөө шэн зоригто ажалаар бэхижүүлэн арьбадхахын түлөө ходоо оролдохо гэжэ КПСС-эй Ленинскэ Центральна Комитедтэ Совет правительстводо найдуулна.

Совет Социалис Республиканудай Союз — манай олонациональна Эхэ орон мандаха болтогой!

КПСС-эй Ленинскэ национальна политикын агуехэ бэелэл — СССР-эй арадуудай аха дүүгэй хани нүхэсэл хэтэ мүнхэдөө һалбаран, бэхижэжэ байг лэ!

Советскэ Союзай Коммунис партида, тэрэнэй Ленинскэ Центральна Комитедтэ алдар соло!

Баярай суглаанай зал соо. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КПСС-эй БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ХАМТЫН БАЯРАЙ СУГЛАА

НҮХЭР В. И. НЕМОЧИНЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нүхэд!

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикые Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнаhан ушар хадаа манай Коммунис партиин сэсэн мэргэн ленинскэ национальна политикын илан мандаhанай эли тодо гэршэ болоно.

Уужам дэлгэр Эхэ ороноймнай арадуудай хани барисаа, харилсаа холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ Буряадай ажалшадай оруулhан хубитые үндэрөөр сэгнэhэнэйнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет правительстводэ партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневтэ республикын хүдэлмэришэн ангиин зүгhөө үнэн зүрхэ сэдьхэлэй баяр хүргэхыем зүбшөөгыт.

Совет засагай жэлнүүдтэ манай Буряад орон индустриин хизаар боложо шадаа. Мүнөө республика доторнай промышленна 200 гаран предприяти тоологдоно. Локомотив-вагон заhабарилгын, авиационно, шэлэй заводууд, олон фабриканууд түгэс түхеэрэлгэтэй предприятинууд гэжэ суурхана.

Мүнөөнэй хүдэлмэришэн хүн гээшэмнай эрдэм hургуулитай, соёл культуратай, шадабари ехэтэй мэргэжэлтэ болоно.

Өөрынгөө хэрэгые hайн мэдэхэ, суута хүнүүд манайда олон. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй токарь, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Б. З. Поздеев, нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэришэн, Социалис Ажалай Герой Д. К. Тумурова, Хандагатайн леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир, Социалис Ажалай Герой А. П. Кудряшов болон бусад болоно.

Манай комбинадта олон яhанай түлөөлэгшэд ажалладаг юм. Эндэ 24 яhатанай түлөөлэгшэд—ород, буряад, белорус, украинец, татар, чуваш болон бусад арадуудай хүбүүд, басагад эетэй эетэйгээр суг ажаллана. Бидэнэрэй хамтын зорилго хадаа Эхэ оронойнгоо улам баян, хүгжэнги байхын түлөө тэмсэл болоно бшуу.

Мүнөөдэр республикымнай туг дээрэ Ленинэй, Октябриин Революциин орденуудтай зэргэлээд, Арадуудай хани барисаанай орден яларба. Энэмнай хадаа республикымнай ажалшадай габьяае үндэрөөр сэгнэhэн, саашадаа бүри hайнаар ажаллаха, тэмсэхыемнай уряалhан уряал болоно ха юм. Арадуудай хани барисаа, харилсаа холбоое саашадань улам бэхижүүлжэ, юhэдэхи табан жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэхэбди.

Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалга, арадай ажахын 1974 оной түсэбые болзорhoонь урид дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Тогтоол манай комбинадай хүдэлмэришэдые зоригжуулан урмашуулаа. Энээндэ харюу болгон, комбинадаймнай олон цех, таhагууд угтамжын түсэб-уялгануудые абаба. «Бурятсопром» нэгэдэлэй коллектив продукци худалдаанда үгэхэ жэлэй түсэбые декабриин 28-да дүүргэхэ, түсэбhөө гадуур 850 мянган түхэригэй продукци үгэхэ гэhэн уялга абаа. Тиигэжэ шэнэ техникэ шадамаараа хэрэглэhэнэй ашаар ажалай бүтээсые 1973 онойхидо орходоо 12 процентээр ехэ болгохо уялга абаабди.

Мүнөө комбинадаймнай завод, цехүүд, хүдэлмэришэд абаhан уялгаяа дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоод, амжалтатайгаар ажаллажа байна. Комбинадаймнай эрхим дошоон хүдэлмэришэд өөhэдынгөө табан жэлэй түсэб дүүргээ.

КПСС-эй XXIV съездын хараалhан юhэдэхи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ манай промышленностиин хүдэлмэришэд хүсэ шадалаа гамнахагүй гэжэ партиин областной комитедые, республикын правительствые найдуулхыемни, хүндэтэ нүхэд, зүбшөөгыт!

Совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаан улам батажан бэхижэг лэ!

Илалта, амжалтануудта бидэнние зоригжуулагша, эмхидхэгшэ — Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

НҮХЭР Н. Л. ТАДВАШКИНАГАЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нүхэд!

Хүндэтэ айлшад!

Манай республикые Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые уншахадаа, бидэнэр, Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд үнэн зүрхэ сэдьхэлhээ баясаа hэмди.

Арадуудай хоорондын хани барисаа, харилсаа холбооe хүгжөөн бэхижүүлхэ хэрэгтэ Совет Буряадай ажалшадай оруулhан хубитые үндэрөөр сэгнэhэнэйнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет правительстводэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневтэ үнэн зүрхэ сэдьхэлэй баярые энэ жаргалта үдэр хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Манай Эхэ орондо олон яhатанай түлөөлэгшэд ажаhууна. Коммунис партиин оролдолгоор батажан бэхижэhэн арадуудай хани барисааhаа бүхэ хэрэм үгылдаа. Ажалай тэмсэл, байлдаан соогуур хани барисаамнай, хани нүхэсэлнай шэрээгдээ. Манай агууехэ хани барисаан хадаа ажахын, соёл культурын байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэмнай шэнэ хүсэ үгэнэ, туhална.

Республикымнай хото город, тосхонууд хараhаар байтар болбосон түхэлтэй болоно. Эндэ олон жэшээ дурдамаар. Манай Сэлэнгын аймагта таби гаран яhатанай түлөөлэгшэд ажаhууна, ажаллана. Галуута-Нуурай ГРЭС, нээмэл аргаар шулуу нүүрhэ малтадаг Холбоолжоной уурхай, малай байха комплекснууд, шэнэ гэрнүүд манай аймагта баригдана.

Гансахан манай hаалиин фермэдэ олон яhатанай түлөөлэгшэд ажаллана. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, буряад эхэнэр Раиса Цыбикова, татар Василий Хайрулин, ород Фаина Малкова болон бусад болоно.

Манай Сэлэнгын совхозой коллектив үнгэрhэн жэлдэ мяха, hү, ноохо гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргээ hэн. Табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлэй түсэбые мяхаар 103,9 процент, hүөөр—103,5 процент, ноохоор—103,9 процент дүүргээбди. 1970 онойхитой сасуулжа үзэхэдэ, совхозоймнай хонин hүрэг 4850 толгойгоор олошороо, тиихэдэ томо эбэртэ мал, адуунай тоо нэмээ.

Үнгэрhэн жэлдэ сагай уларилай хүшэр хүндэ байдалтай үедэшье, манай hаалиин фермын коллектив hү ехээр haaxa тэмсэлдэ бага бэшээр оролдоо. Фермымнай hаалишад 1973 ондо үнеэн бүхэнhөө дунда зэргээр 3343 килограмм hү haaгаа. Би өөрөө үнеэн бүхэнhөө 6.003 килограмм hү haahан байнаб. Тиихэдэ минии нүхэр М. Э. Нимаева 3601 килограмм, Р. Л. Цыбикова — 4.091, В. Д. Базырова—3471 килограмм hү үнеэн бүхэнhөө haaжа, ехэ амжалта туйлаа.

Манай энэ ажал, оролдолго республикымнай хүгжэлтын хэрэгтэ ороно гэжэ hанахада, урматай, баясамаар байна. Энэ мүнөө үгтэhэн үндэр шагнал шэнэ шэнэ амжалтануудта бидэнние уряална, уялгална.

Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалгаар урмашаhан манай hаалиин фермын коллектив бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоод, дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаа. Хэлэhэн үгэдөө хүрэхэбди.

Хүндэтэ нүхэд! КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, юhэдэхи табан жэлэй түсэбые дүүргэлгэдэ манай Буряад ороной хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд шэнэ амжалтануудые туйлаха гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые, Совет правительствые, партиин областной комитедые найдуулнабди.

Манай агуу Эхэ ороной арадуудай бата бэхи хани барисаан мандаг лэ!

Түрэл Коммунис партида алдар соло!

НҮХЭР Н. Г. ДАМДИНОВАЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нүхэд!

Манай Буряадай АССР-тэ Арадуудай хани барисаанай орден барюулhан энэ ехэ hайндэртэ бидэнэр хабаадалсажа, зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн, баясахын ехээр баясажа байнабди.

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ эгээл түрүүлэн олон арадуудые эбтэй эетэй бүлэ соо хамтаруулhан Ленинэй агуу партида, Эхэ орондоо халуун баяр баясхалан хүргэхэ дуран үнэн зүрхэ сэдьхэлдэмнай эжэ эхигүй түрэнэ.

Эхэ оромни! — гэхэдээ
гансал Байгалаа,
Бархан уулаяа хэлээд
дүүрэнэ бэшэб —
Энэ үгөөрөө нарата
совет байдалаа,
Арадуудайнгаа хани
барисаае нэрлэгшэб,
Халуун хаhа соо хани
барисаамнай шэрээгдээ,

**Шэнэ ёhоной таhаршагүй
нүхэсэл.
Нэрыень дурдан,
шүлэглэжэ
юрөөхэдөө,
Нэгэл арадhаа эхилхэ
минии хүсэл.**

Мүнөө бидэнэй хараhаар байтар РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Михаил Алексеевич Ясновой республикымнай туг дээрэ зүүhэн Арадуудай хани барисаанай орден энээндэ эли тодо гэршэ боложо үгэнэ. Энэ үндэр шагналайнь түлөө Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет правительстводэ Буряад ороной интеллигенциин зүгhөө үнэн зүрхэ сэдьхэлэй баяр хүргэхыем зүбшөөгыт.

Манай ажабайдалда, бидэнэртэ үнинэй танил болоhон «интеллигенци» гэжэ үгэ мүнөө хэлэхэдээ, агуу Октябриин урда тээхи Буряад оронние hанаандаа оруулаад орхинob. Хаанта засагай хатуу шанга дарлалта доро байhан буряад арад зондо энэ үгэ танил бэшэ hэн. Харин мүнөө арад зоноймнай соёл культурын айхабтар ехээр хүгжөөд, арадай интеллигенциин бии болоод байхада, «интеллигенци» гэжэ үгэ тухай ойлгосын улам үргэдэhые ойлгонобди. Түрүү хонишон, эрхим токариин түсэбтэ ажал хүдэлмэридэ эрдэмтын хэдэг шэнжэлгын шэнжэнүүдые мүнөө харанабди.

Октябриин революциин урда тээ Буряад орондо оройдоол хэдыхэн эрдэмтэ бии байhан. Мүнөө манай республикада 1700 хүн, тэрэнэй тоодо эрдэмэй 30 доктор болон профессор, эрдэмэй 500 гаран кандидадууд научна, научно-педагогическа ажал ябуулга хэнэ. Тиихэдэ үндэр мэргэжэлтэй инженер, врач, багшанар республика доторнай хэды гээшэб!

Манай театрнууд! СССР-эй арадай гурбан, РСФСР-эй арадай юhэн артистнуудай уран бэлиг шадабари арад зондо мэдээжэ болоо. Тиихэдэ далайн долгиной хүбарин дуталhандал адляа бэлигтэй залуушуул ерэжэ байна. Уран зураашадаймнай бүтээлнүүдэй шэрэ будагууд хүнүүдые баясуулна, композиторнуудаймнай симфони, ораторинууд hүртэйгөөр наярна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Буряадай литература, искусствын үдэрнүүд Москва, Свердловск хотонуудта болож үнгэрөө hэн. Мүнөө үеын байдалые эли тодоор харуулhан, илангаяа ленинскэ темэдэ зорюулагдаhан уран зохёол манайда бии гэжэ тэндэ сэхэ тэмдэглэгдээ hэн.

Ленинскэ темэ хадаа агуу вождьдоо бидэнэй инаг дуратай, үнэн сэхэ байhанай тэмдэг болоно бшуу. Энэ темэ хадаа манай партиин сэсэн мэргэн политика, ажал ябуулгань, эб найрамдал сахиха Программа, Куба дээрэ намилзаhан эрхэ сүлөөгэй туг, нүхэд Леонид Ильич Брежнев Фидель Кастро хоёрой аха дүү ёhoор гар гараа барисалдаан болоно. Ленинскэ темэ—агуу Владимир Ильич Ленинэй хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэдэй баатар габьяанууд.

Хүндэтэ нүхэд! Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалга, мүнөө барюулагдаhан үндэр шагнал хадаа бидэнэр, зохёохы ажалтай хүнүүдые, шэнэ шэнэ хэрэгүүдтэ зоригжуулна.

Үнэн зүрхэ сэдьхэлэй галта мэдэрэлэй мүрнүүдые шэдэлүүлжэ, өөhэдынгөө угтамжын түсэбые шэнэ зохёолнуудаар дүүргэхэбди гэжэ КПСС-эй областной комитедые найдуулхыемни зүбшөөгыт.

**Этэрэгдэн хаюулна —
хоролхоон, муу hанаан,
хэнтэг зан.
Эб нэгэдэлгэн — хүн
түрэлтэнэй үүргэ
hэн.
Мэнэл даа тэрэ саг —
дэлхэй дууhан
дүүргэхэл
«Минии багша Ленин!»
гэжэ хэлэдэг зон.**

НҮХЭР Л. Г. ЛОВЦОВАГАЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нүхэд!

Мүнөөдэр манай республикада үндэр шагналай барюулагдаhантай дашарамдуулан, республикын комсомолшууд болон залуушуулай зүгhөө түрэл Коммунис партидаа, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет правительстводэ үнэн зүрхэ сэдьхэлэй баяр баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Гурбан орденто Буряад ороной комсомолшуудые энэ үндэр шагнал уялгална, шэнэ шэнэ амжалта, илалтануудта зоригжуулна.

Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалгада харюу болгон, бидэнэр, республикын залуушуул, социалис мүрысөөндэ хабаадалсажа, 1974 оной үдэр бүхэнэй ажал, hуралсалые эрхим болгохын түлөө тэмсэхэ тухайгаа мэдүүлнэбди.

Мүнөө манай республикада комсомол-залуушуулай 830 коллектив, бригада, халаан, участогууд хүдэлнэ. Тэндэ олон яhатанай түлөөлэгшэд — ород, буряад, украинец, татар болон бусад ажаллана. Эдэнэр, олон арадуудай үринэр, бултадаа нэгэн зорилготойгоор коммунизм байгуулгын хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые оруулхын түлөө тэмсэнэ, оролдоно. Тэдэнэр шэнэ завод, фабрикануудые барилсана, таряа ургуулна, орёо оньhон прибор бүтээнэ, зайгалай утаhа татана. Республикымнай студентнэр амжалтатай. Жэшээлхэдэ, гурбан мянган хүнтэй студентнэрэй барилгын отряд 1973 оной зун 4 миллион түхэригэй барилга хэhэн байна. Энэмнай хадаа табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлэй түсэбые дүүргэлтэдэ студентнэрэй оруулhан хубита болоно бшуу.

Бидэнэр, Буряад ороной залуушуул, парти, правительствын үдэр бүриин халуун анхаралые эли тодоор харанабди, мэдэрнэбди. Һүүлэй жэлнүүдтэ Улаан-Үдэ хотодомнай хоёр институт, хэдэн hургуули нээгдээ. Жэшээлхэдэ, минии hурадаг Зүүн Сибириин технологическа институт элдэб мэргэжэлтэдые бэлдэдэг томо hургуули боложо шадаа.

Мүнөө манай Улаан-Үдэ хотодо 280 мянган хүн зон ажаhууна. Тэдэнэй 75 мянганиинь hургуулиин hурагшад, студентнэр болоно бшуу.

Капиталай ямаршье гүрэндэ иимэ юумые харахагүйбди гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Гансал социалис оронуудта залуу үетэнние хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ парти болон арад айхабтар ехэ анхарал хандуулна.

Аха дүү арадуудай хани барисаанай наран доро мандаhан Соведүүдэй орондо ажаhуужа, ажаллажа, hуража байhандаа бидэнэр омогорхонобди. Энээнэйнгээ түлөө түрэл Коммунис партида, Совет правительстводаа халуун баярые хүргэнэбди.

Манай Буряад ороной комсомолшууд болон залуушуул бүхы арад зонтоёо хамта КПСС-эй, Совет гүрэнэйнгөө политикые дэмжэн hайшаанабди.

Бидэнэр, гурбан орденто Буряад ороной хүбүүд, басагад, табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ эрдэм наука, марксизм-ленинизмые гүнзэгыгөөр шудалжа, республикын ажалшадай абаhан социалис уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахабди гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедые, КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневые найдуулнабди.

Манай үе сагай ухаан бодол, нэрэ хүндэ, арюун hэшхэл — Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

Социализмын агуу туйлалта — СССР-эй арадуудай аха дүүгэй бата бэхи хани барисаан мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис партиин үнэн туhалагша, халаан—Ленинскэ комсомолдо алдар соло!

БУРЯАД АРАДА[Й] ТҮҮХЭТЭ ҺАЙНДЭ[Р]

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

соёлой ажал ябуулагшад, олон тоото айлшад суглараа.

Үглөөнэй 11 саг. КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Михаил Алексеевич Ясновой президиумдэ ерэжэ hуухадань, суглаанда хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба. Республикымнай хүтэлбэрилэгшэд, КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. С. Семёнов, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. Б. Пивоваров, КПСС-эй ЦК-гай инструктор А. Е. Соколов, КПСС-эй ЦК-гай пропагандын таhагай консультант Л. А. Оников, партиин обкомой бюрогой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, табан жэлэй түрүүшүүл нүхэр М. А. Ясновтой суг президиумдэ hуури эзэлбэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. С. Семёнов баярай энэ суглаае нээбэ.

Советскэ Союзай Гимнын hүртэ аялга зэдэлжэ, суглаанда хабаадагшад бултадаа хүл дээрээ бодоно.

КПСС-эй Улаан-Үдын городской комитедэй нэгэдэхи секретарь А. М. Беляковто үгэ үгтэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое хүндэтэ президиумдэ hунгаха тухай дурадхал нүхэр Беляков оруулба. Энэ дурадхалыень суглаанда хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Маршын hүртэ хүгжэм наярна. Улаан тугууд оруулагдана. Хүнүүд бултадаа бодоно.

Буряадай АССР-эй тугые, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон ВЦСПС-эй дурасхаалта тугые ажалай баатарнууд, табан жэлэй түрүүшүүл, хүндэтэ хүнүүд үргэн ороно. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй токарь, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Б. З. Поздеев, Зэдын аймагай хонишон, Социалис Ажалай Герой Г. Л. Рабдаев, Сэлэнгын аймагай суута hаалишан, Социалис Ажалай Герой Н. Л. Тадвашкина, Хориин аймагай хонишон, Социалис Ажалай Герой Н. Л. Тогмитова болон бусад түрүү хүнүүд болоно.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. А. Ясновто үгэ үгтэбэ. Баярай суглаанда хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар тэрэниие угтана. **(Нүхэр М. А. Ясновой хэлэhэн үгэ энэ номерто толилогдобо).**

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикые Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнаhан тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые М. А. Яснов уншажа, тэ тэрэ шагнал — орд нэрьемэ альга ташалга ро Буряадай АССР-эй та зүүбэ.

КПСС-эй обкомой хи секретарь А. У. Мо ев, республикын Верх Соведэй Президиумэй рүүлэгшэ Б. С. Сем БурАССР-эй Министр дэй Соведэй Түрүү Н. Б. Пивоваров боло сад нүхэд энэ хүндэтэ налые Буряадай АСС зүгhөө хүлеэн абаба.

Һүүлээрнь КПСС-эй мой нэгэдэхи секр А. У. Модогоев харю үгэ хэлээ. **(Нүхэр А. У. догоевой хэлэhэн үгэ номерто толилогдобо).**

Манай Эхэ ороной дуудай хани барисаа, ха са холбоо хүгжөөхэ, СС эй hалбаран мандаха хэ тэ Буряадай АССР-эй а шадай оруулhан хуби үндэрөөр сэгнэhэнэйнь лөө КПСС-эй ЦК-да, С правительствада баяр х hэн үгэнүүдые хэдэн хүн лэбэ. Эдэмнай хэд бэ гэ Улаан-Үдын мяханай ко надай слесарь, Соци Ажалай Герой В. И. Н чин, Сэлэнгын аймагай лишан, Социалис Ажа Герой Н. Л. Тадвашки Буряадай арадай поэт Н. Дамдинов, Зүүн Сибир технологическа институ студентка Л. Г. Лов гэгшэд болоно. (Ну **В. И. Немочин, Н. Л. Т вашкина, Н. Г. Дамди Л. Г. Ловцова гэгшэдэ лэhэн үгэнүүд энэ номе толилогдобо).**

Һүүлээрнь манай айм — Эрхүүгэй ажалшадай путадуудай областной С дэй гүйсэдкомой түрүүл Ю. А. Кравченко, сэр Забайкалиин округой тү лэгшэ Н. И. Лопыгин шэд амаршалгын үгэнүү хэлэбэ.

Тэрэнэй hүүлээр Ул Үдэ хотын hургуулиин рагшад болон залуу баярай суглаанда хаба шадые уран хурса үгэ дээр амаршалба.

КПСС-эй Центральна митедтэ, СССР-эй Верх Соведэй Президиум СССР-эй Министрнүүдэй ведтэ эльгээгдэхэ ба бэшэгые энэ суглаанда баадагшад нэрьемэ альга шалгаар баталан абаба.

Буряадай АССР-тэ дуудай хани барисаанай дениие барюулалгада лагдаhан, КПСС-эй об ной комитедэй болон рес ликын Верховно Сов хамтын баярай сугл дүүрэбэ.

* * *

Баярай суглаанай hүүл Буряадай искусствын тү лэгшэд, артистнууд ехэ к церт харуулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Социа Ажалай Герой Б. З. По ев республикын тугые жэ, баярай хамтын сугл най сиэдэртэ абаашажа на.

С. БАЛДУЕВАЙ фото

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. Республикада Арадуудай хани барисаанай орден барюулалгада зорюулагдаhан КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй хамтын суглаанай тоосоон.

Хоёрдохи хуудаhанда. Республикада Арадуудай хани барисаанай орден барюулалгада зорюулагдаhан КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй баярай хамтын суглаан дээрэ нүхэр М. А. Ясновой хэлэhэн үгэ.

Гурбадахи хуудаhанда. Нүхэр А. У. Модогоевой хэлэhэн үгэ.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Республикада Арадуудай хани барисаанай орден барюулалгада зорюулагдаhан КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй баярай хамтын суглаанда хабаадагшадай үгэ хэлэлгэнүүд. Хилын саана.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна. 13.05 — Һүүлэй hонин. 13.10 — Һурагшадта — «Будильник». 13.40 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 14.40 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 15.35— «Большое преследование»—мультфильм (үнгэтэ). 16.15 —« Старые зурначи» — телевизионно фильм түрүүшынхиеэ харуулагдаха. 17.20 — 17.30 — Забhарлалга. 17.30 — Уласхоорондын панорама. 18.00 — Бүмбэгөөр наададаг хоккейгээр СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Волга» (Ульяновск) — «Динамо» (Москва). 2-дохи тайм. 18.45 — «Поэзи». Б. Слуцкиин шүлэгүүд. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Кинопанорама. 21.00 — «Дмитрий Шостакович». Табадахи симфони. Телевизионно документальна фильм, түрүүшынхиеэ харуулагдаха. 22.05—22.15— Забhарлалга. 22.15 — «Хуримай үдэр» — уран hайханай фильм. 23.30 — «Телевизор харагшадай захилаар зохёогдоhон хүгжэмтэ программа. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна. 16.15 — «Адьютант его превосходительства» — телевизионно уран hайханай фильм (3-дахи, 4-дэхи сери).

ПОНЕДЕЛЬНИК, 11.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна. 19.00 — Дамжуулгын программа. 19.05 — «Номой хуудаhануудаар аяншалга» гэhэн дамжуулга. 19.25 — «Прогресс» гэжэ дамжуулгын программа. 20.10 — «Телевизионно hониной» тусхай дамжуулга. 20.55 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 21.15 — «Хүгжэмэй салон». 21.55 — Телевизионно соносхолнууд. 22.00 — «Эсэгэ ороной солдадууд» — телевизионно документальна фильм (1-дэхи сери).

СОФИ

АЛДАРТА ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ТАСС

СССР-эй Наукануудай академиин байгуулагдаhаар 250 жэлэй ойн hайндэртэ зорюулагдаhан пресс-конференци Болгариин Наукануудай академидэ болобо. Болгариин Наукануудай академиин президент-академик А. Балевски үгэ хэлэхэдээ, дэлхэй дээрэ эгээн ехэ, хүсэн түгэс эрдэмэй эмхиин — СССР-эй Наукануудай академиин удха шанар асари ехэ, Болгариин ба бусад социалис оронуудай эрдэм наукын бүхы hалбаринуудые хүгжөөлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэнэ гэжэ тэмдэглээ.

СССР-эй Наукануудай академиин байгуулагдаhаар 250 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Болгарида бэелүүлэгдэхэ хэмжээ ябуулгануудай программа пресс-конференци дээрэ соносхогдобо.

ВАРШАВА

Польшын профсоюзуудай пленум

ТАСС

Польшын Профсоюзуудай Центральна Соведэй пленум февралиин 8-да эндэ нээгдэбэ. Ажалшадай байдал саашадань hайжаруулха программа бэелүүлгэдэ профсоюзай организацинуудай хабаадаха тухай асуудал пленум дээрэ зүбшэлэгдэхэ байна.

ХИЛЫН СААНАҺАА

телефон·телеграф·радио

УЛААН-БААТАР

Улаан-Баатарай шэнэ барилганууд

ТАСС

Монголой ниислэл хотын промышленна районуудай нэгэн — Толгойтодо хэлхеэ холбооной шэнэ байшан баригдажа, ашаглалгада оруулагдаба. МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНРП-гэй ЦК-гай секретарь Д. Моломжамц, МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, МНРП-гэй Улаан-Баатарай горкомой нэгэдэхи секретарь Б. Алтангэрэл болон бусад тусхай тушаалтад хэлхеэ холбооной байшангые нээлгын баяр ёhололдо хабаадаа.

2 мянган номертой автоматическа телефонно станци, телеграф, хотонууд хоорондо хөөрэлдэхэ пункт, почтово отделени, радиоузел, радио ба телевизионно мастерскойнууд хэлхеэ холбооной энэ байшан соо бии юм. Предприяти шэб шэнэ түхеэрэлгээр хангагдажа, Улаан-Баатарай хурдан түргөөр хүгжэжэ байhан энэ районтой бата найдамтай холбоон хэгдэнэ. Республика дотор эгээн ехэ мяханай комбинат, ТЭЦ, хирпиисын завод ба бусад хэдэн предприятинууд эндэ хүдэлнэ.

Гүрэнэй комиссиин «Эрхим hайн» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр тушаажа абаhан хэлхеэ холбооной байшангые «Главмосстройн» Ленинэй орденто барилгын 2-дохи трестын коллектив бариhан байна.

Эршэтэ габшагай ажал хэрэгүүдээрээ алдаршаhан Москвагай барилгашадай коллектив Монголой ниислэл хотые болбосон түхэлтэй болголгодо ехэ туhа хүргэнэ.

БУХАРЕСТ

БУХАРЕСТДЭ УУЛЗАЛГА БОЛОБО

ТАСС

РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ, Румыниин Социалис Республикын Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Верховно ахамад командалагша Н. Чаушеску Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй оборонын министрнүүдэй комитедэй эндэ үнгэргэгдэhэн заседанида хабаадагшадтай уулзаба.

Уулзалга хани халуун, нүхэр ёhоной оршон байдалда үнгэрбэ.

УЛААН-БААТАР

МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой тогтоол

ТАСС

МНРП-гэй ЦК-гай Политбюро «Арадай хиналтын зургаануудай үүргэ дээшэлүүлхэ ба партиин зүгhөө эдэниие хүтэлбэрилхэ хэрэгые шангадхаха тухай» тогтоол абаба.

МНР-эй арадай ажахы болон соёл культурые хүгжөөхэ талаар МНРП-гэй XVI съезд дээрэ хараалагдаhан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ арадай хиналтын үүргэ, удха шанар улам ургажа байна гээд тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

Тодорхойлон хэлэхэдэ, арадай хиналтын ажал ябуулгые хүтэлбэрилхэ талаар КПСС-эй ба аха дүү бусад партинуудай дүй дүршэл үргэнөөр шэнжэлжэ, ажал хүдэлмэридөө нэбтэрүүлхыень МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой тогтоол партийна организацинуудые уялгана.

ПАРИЖ

Франциин президентын үбдэhэн тухай мэдээсэл

ТАСС

Франциин Республикын президент Ж. Помпидугай бэеын энхэ элүүр тухай тусхай бюллетень Франциин президентын канцеляри тунхаглаа. Ж. Помпиду гриппээр үбдэжэ, хэдэн үдэрэй турша соо хэбтэриhээ бодонгүй байха болобо гээд бюллетень соо хэлэгдэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, за редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретари — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36,63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, со ветского строительства и быта — 69-58, культуры школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, инфор мации — 34-05, общественная приемная — 56-62, ма шинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.